

Mūzika visiem

Mūzikas skolotāja rokasgrāmata
Speciālā izglītība

Mūzika visiem

Mūzikas skolotāja rokasgrāmata
Speciālā izglītība

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT FUND
INVESTING IN YOUR FUTURE

CENTRAL BALTIC
INTERREG IV A
PROGRAMME
2007-2013

RĪGAS DOME

RĪGAS DOMES
IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS
UN SPORTA DEPARTAMENTS

TOLARAM FOUNDATION

RESONAARI
HELSINKIMISSIO

© Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments & Markku Kaikkonen, Anna Petraškeviča, Sirli Väinsar, 2011
© Dizains: E-FORMA

Visas autortiesības ir aizsargātas. Neviena šā izdevuma daļa nedrīkst tikt reproducēta, izplatīta vai pārsūtīta jebkādā formā vai veidā. Pārpublicēšana tikai ar izdevēja rakstisku atļauju. Citējot atsauce obligāta.

Projekts “Mūzika visiem. Mūzikas izglītības pieejamības uzlabošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām”

Projekta Uzraudzības grupas vadītāja:

Ilze Ščegoļihina (Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments, Rīga, Latvija)

Projekta vadītāja:

Ieva Briede (Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments, Rīga, Latvija)

Projekta komanda:

Marku Kaikonens (*Markku Kaikkonen*, Speciālās mūzikas izglītības centrs *Resonaari*, Helsinki, Somija)

Anna Petraškeviča (Pāvula Jurjāna mūzikas skola, Rīga, Latvija)

Sirli Veinsara (*Sirli Väinsar*, *Tolaram* fonds, Tallina, Igaunija)

Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta komanda:

Māra Birziņa

Agnese Boitmane

Andris Jansons

Tolaram fonda komanda:

Ene Jervika (*Ene Järvi*)

Koidu Ilmjerva (*Koidu Ilmjärv*)

Speciālās mūzikas izglītības centra *Resonaari* komanda:

Kārlis Ūsitalo (*Kaarlo Uusitalo*, eksperts)

Sanna Riekinena (*Sanna Ryökkynen*)

Petri Sempī (*Petri Sämpi*)

Lauri Ūsitalo (*Lauri Uusitalo*)

Heini Ila-Soininmeki (*Heiki Ylä-Soininmäki*)

CITI IESAISTĪTIE

Ekspertu viedoklis - raksts

Marku Kaikonens un Tūliki Laesa (*Tuulikki Laes*) 10. – 13. lpp.

Nošu materiāla sagatavošana:

Lauri Ūsitalo

Redaktore:

Guna Kalniņa

ISBN 978-9984-9791-5-1

Pirmais izdevums.

Publikācijas saturs atspoguļo autora uzskatus un Vadošā lestāde nav atbildīga par projektu partneru publicēto informāciju.

Saturs

I daļa – Projekts

Projekts “Mūzika visiem”	
Ievads	4
Par projektu	5
Projekta partneri	
Vadošais projekta partneris: Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments	6
Pāvula Jurjāna mūzikas skola, Latvija	7
Projekta partneris: <i>Tolaram</i> fonds, Igaunija	8
Projekta partneris: Speciālās mūzikas izglītības centrs <i>Resonaari</i> , Somija	9

II daļa – Speciālā mūzikas izglītība*

Ekspertu viedoklis: raksts “Speciālā mūzikas izglītība rada vienlīdzīgas iespējas” (Marku Kaikonens & Tūliki Laesa)	10
Speciālā mūzikas izglītība Latvijā	14
Speciālā mūzikas izglītība Igaunijā	15
Speciālā mūzikas izglītība Somijā	16
Veiksmes stāsti	17

III daļa – Dziesmas

Tautasdziesmas	
Lī-o-lī	24
Riti, riti	26
Divi braši somu puisi	28
Bēdu, manu lielu bēdu	30
Bērnu dziesmas	
Juku, juku sīki putni	32
<i>Trullan trullan</i>	36
Jājam, jājam mēs ar zirgu	38
Spēlētprieks	40
Pedagoģiskās dziesmas	
Kusties līdzī	42
<i>Mere pidu</i> (Jūras svētki)	44
Ritma karte	46
Populārās dziesmas	
<i>Obladi oblada</i>	48
<i>Have you ever seen the rain</i>	50
Mammu, es gribu	54
<i>My heart will go on</i>	59
Mācību īsfilma “Mūzikas visiem”	61

* Speciālā mūzikas izglītība Latvijā joprojām nav definēta.

Mūzika visiem

levads

Šī rokasgrāmata ir projekta “Mūzika visiem. Mūzikas izglītības pieejamības uzlabošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām” (turpmāk tekstā – “Mūzika visiem”) rezultāts. Līdzfinansējumu tās tapšanā nodrošinājusi Eiropas Savienības Centrālās Baltijas jūras reģiona INTERREG IV A programma 2007. – 2013. gadam 3. prioritātes “Pievilcīgas un dinamiskas sabiedrības” atbalsta virziena “Dzīves apstākļu uzlabošana un sociālā iekļaušanās” ietvaros.

Grāmatai ir trīs daļas. I daļā (Par projektu) iekļauta informācija par projektu “Mūzika visiem” un tā partneriem. II daļas (Speciālā mūzikas izglītība) rakstā “Speciālā mūzikas izglītība rada vienlīdzīgas iespējas” apkopoti ekspertu viedokļi par speciālās mūzikas izglītības mērķiem un nozīmi izglītības sistēmā. Šajā nodaļā ir arī stāstīts par speciālo mūzikas izglītību projekta partnervalstīs: Somijā, Igaunijā un Latvijā.

II daļas noslēgumā katrs partneris dalās ar trīs veiksmes stāstiem no savu mūzikas skolotāju pieredzes. Tajos atspoguļots ne tikai praktiskais mācību process, bet arī mūzikas izglītības pozitīvā nozīme un prieks, ko no muzicēšanas gūst audzēkņi.

III daļā iekļautas 14 dziesmas un Ritma karte ar instrukcijām un dažādas sarežģītības partitūrām darbam ar audzēkņiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem. Dziesmas ir iedalītas četrās daļās: tautas, bērnu, pedagoģiskās un populārās dziesmas. Katrai dziesmai pievienoti dažādi padomi

un ierosinājumi pedagogiem, kā mācību procesā izmantot dziedāšanu, spēles, improvizēšanu un citas metodes.

Tautasdziesmām un bērnu dziesmām ir pievienoti melodiju pieraksti, dziesmu vārdi un akordi. Dažām dziesmām sagatavotas instrukcijas par to, kā tās spēlēt grupā. Pedagoģiskajām dziesmām pievienoti apraksti, kādas kustības vai dejas, kā arī ritmiskos uzdevumus iespējams veikt šo dziesmu pavadījumā vai arī, kā tās izpildīt grupā. Arī populārajām dziesmām pievienoti melodiju pieraksti, dziesmu harmoniskā struktūra, vārdi un akordi, kā arī ritmiskie aranžējumi (Ritma karte) spēlēšanai grupā.

Grāmatai pievienots arī DVD – tā ir mācību īsfilma – kas uzņemta projekta “Mūzika visiem” laikā. Filmā iekļauta vispārīga informācija par projektu “Mūzika visiem”, un tā atspoguļo dažādas projekta aktivitātes, piemēram, seminārus un praktiskās nodarbības. Filmā ir iekļauti piemēri no mūzikas nodarbībām ar audzēkņiem, kam ir fiziskās vai garīgās attīstības traucējumi. Lielākā daļa filmā iekļauto dziesmu atrodamas arī skolotāju rokasgrāmatas dziesmu kolekcijā.

Speciālās mūzikas izglītības eksperti, kas ieguldījuši darbu šīs metodiskās rokasgrāmatas tapšanā, centušies sasniegt vislabāko rezultātu un cer, ka grāmatā iekļautais materiāls būs Jums noderīgs, mācot mūziku cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem.

Par projektu

Sākotnējā ideja projektam “Mūzika visiem. Mūzikas izglītības pieejamības uzlabošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām” radās jau pirms vairākiem gadiem, un kopīga darba rezultātā 2008. gadā tika iesniegts projekta pieteikums atbalsta saņemšanai no Centrālās Baltijas jūras INTERREG IV A Programmas 2007. – 2013. gadam. Projekta partneri ir Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments no Latvijas, *Tolaram* fonds no Igaunijas un Speciālās mūzikas izglītības centrs *Resonaari* no Somijas. Sadarbība starp šiem partneriem veidojusies jau iepriekš vairāku gadu gaitā, tādēļ tika sākts kopīgs darbs arī pie šī projekta.

Pāvula Jurjāna mūzikas skolas pedagogi 2007. gadā piedalījās Baltijas Metropoļu sadarbības tīkla (*Baltic Metropoles Network - Baltmet*) projektā *BaltMetExchange*, kura ietvaros apmeklēja Speciālās mūzikas izglītības centru *Resonaari* Somijā. Kopš tā laika skolas turpina sadarbību, lielākoties apmainoties ar idejām, kā arī profesionāli diskutējot par speciālo mūzikas izglītību.

Sadarbība starp *Resonaari* un *Tolaram* fondu ir veidojusies jau ilgstoši, kā rezultātā pirms dažiem gadiem tika publicēta igauņu versija dziesmu grāmatai figūrnošu notācijas sistēmā. Turklāt *Resonaari* un *Tolaram* fonds ir organizējuši jau vairākas mūzikas vasaras nometnes cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem.

Projekts “Mūzika visiem” ir pirmais plaša apjoma *Resonaari*, *Tolaram* fonda, Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta un Pāvula Jurjāna mūzikas skolas kopdarbs. Projekts ir izstrādāts, lai sagatavotu kvalitatīvas un mērķtiecīgas mūzikas izglītības piedāvājumu, kas īpaši pielāgots cilvēkiem

ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem.

Galvenie projekta “Mūzika visiem” mērķi:

1. Sniegt informāciju par jaunākajām pieejamajām metodēm un materiāliem mūzikas izglītībā, lai paaugstinātu mūzikas pedagogu iemaņas un prasmes darbā ar cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem.
2. Mainīt mūzikas skolotāju un vienlaikus arī visas sabiedrības attieksmi pret mūziķiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem.

Projekta kopējais mērķis ir integrēt sabiedrībā cilvēkus ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem un piedāvāt viņiem tādas pašas iespējas kā ikvienam sabiedrības loceklim. Ja sabiedrības attieksme pret cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, kas vēlas studēt mūziku, mainīsies, projekts “Mūzika visiem” būs sasniedzis savu mērķi. Politikiem, pedagogiem un sabiedrībai būtu jāizprot, ka arī cilvēkiem ar īpašām vajadzībām ir tiesības saņemt augstas kvalitātes mūzikas izglītību.

Projekts ir lieliska iespēja visiem partneriem satikties, strādāt kopā un veidot radošu potenciālu, lai sasniegtu paliekošu un noturīgu rezultātu. Šī grāmata ir tikai viens no paveiktajiem darbiem. Projekta partneri ir arī organizējuši mākslas nometni “Tikšanās mūzikā”, par kuru uzņemta mācību īsfilma. Katrā no trīs projekta partnervalstīm ir arī organizētas meistarklases, un veiksmīgi norisinājies apvienotais skolotāju seminārs Helsinkos. Vairāk par projekta “Mūzika visiem” aktivitātēm iespējams izlasīt projekta mājaslapā www.projectmusicforall.eu

Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments

www.iksd.riga.lv

Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments īsteno pašvaldības politiku izglītības, kultūras un sporta nozarē, kā arī darbā ar jaunatni. Departamenta padotībā ir Rīgas pilsētas pašvaldības izglītības, izglītības atbalsta, kultūras, sporta un brīvā laika iestādes.

Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta funkcijas - nodrošināt pirmsskolas, pamatskolas izglītību un iespēju iegūt vidusskolas izglītību visiem bērniem, kas dzīvo Rīgas pilsētas administratīvajā teritorijā; plānot un organizēt darbu ar jauniešiem; nodrošināt kultūras procesu norisi un kultūras pasākumu dažādību Rīgā; sniegt iespēju visiem Rīgas iedzīvotājiem radoši izpausties un gūt visplašāko kultūras pieredzi brīvajā laikā; nodrošināt sporta un fizisko aktivitāšu pieejamību un veicināt aktīvu dzīvesveidu; koordinēt sabiedrības integrācijas procesus Rīgas pilsētā; veikt starptautisku projektu izstrādi - tai skaitā nodrošināt starptautiskās sadarbības projektu ieviešanu, iesaistot Rīgas sadraudzības pilsētas.

Viens no Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta uzdevumiem ir veicināt personu ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem iekļaušanos izglītības iestāžu izglītības un kultūrizglītības procesā. Pāvula Jurjāna mūzikas skola ir viena no skolām, kur tiek īstenota speciālās izglītības programma. Šī skola ir arī aktīvi piedalījusies projekta "Mūzika visiem" īstenošanā.

Pāvula Jurjāna mūzikas skola atrodas Rīgā. Tā ir viena no lielākajām mūzikas izglītības iestādēm Latvijā, kur mācās aptuveni 500 audzēkņu. Skola ir dibināta 1946. gadā un piedāvā apgūt visu veidu orķestra instrumentu, klavieru un tautas instrumentu spēli. Skolā tiek pasniegta mūzikas teorija un mūzikas vēsture, kā arī darbojas simfoniskais orķestris, pūtēju orķestris un vijolnieku, čellistu un koklētāju ansamblī.

Mūzikas apmācība audzēkņiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem skolā aizsākās 2005. gadā ar pilotprojektu. Ņemot vērā, ka tas bija pirmais mēģinājums ieviest šādu izglītības programmu Latvijā, projekta ietvaros bija nepieciešams atrisināt daudz neskaidru jautājumu, piemēram, kādus bērnus pieņemt skolā un kā veidot mācību programmas bērniem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem.

legūto zināšanu un pieredzes dēļ, 2008. gadā skolā tika apstiprinātas profesionālas ievirzes mūzikas izglītības programmas audzēkņiem ar īpašām vajadzībām, un tās varēja sākt izmantot, mācot mūziku cilvēkiem ar garīgās vai fiziskās attīstības traucējumiem. Pašlaik skolā mācās jau 25 audzēkņi ar īpašām vajadzībām. Lielākā daļa skolēnu ir sešus līdz vienpadsmit gadus veci, bet vecākajam ir 22 gadi. Lielākoties tie ir bērni ar garīgās attīstības traucējumiem. Viņi var apgūt klavieru, vijoles un sitamo instrumentu spēli, kā arī dziedāšanu un mūzikas teorijas pamatus. Skolēni apmeklē gan individuālās, gan grupu nodarbības vienu vai divas reizes nedēļā. Divas reizes gadā tiek organizēti skolas koncerti, kuros piedalās visi programmas audzēkņi.

Sākumā mūzikas apmācībā pasniedzēji izmantoja krāsu nošu sistēmas metodi, kas tika speciāli radīta audzēkņu vajadzībām. Kad aizsākās sadarbība ar Speciālās mūzikas izglītības centru *Resonaari*, pedagogi sāka izmantot arī figūrhošu notācijās sistēmu. Grāmata, kurā būtu publicēts latviešu audzēkņiem izmantojams repertuārs šajā notācijās sistēmā, Latvijā vēl pagaidām ir sagatavošanas stadijā.

Skolēnu skaits, kam ir fiziskās vai garīgās attīstības traucējumi, pakāpeniski pieaug, un ir izveidojusies pat rinda ar tiem, kas vēlētos mācīties mūzikas skolā. Šķiet, ka cilvēki Latvijā pamazām pierod pie domas, ka mūzikas izglītību var iegūt arī audzēkņi ar īpašām vajadzībām, līdz ar to rodas arvien lielāka interese par šādu iespēju. Visi bērni, arī tie, kam ir attīstības traucējumi, ir laipni aicināti izmantot iespēju apgūt mūziku Pāvula Jurjāna mūzikas skolā.

Tolaram fonds

www.tolaram.ee/fond

Tolaram fonds ir bezpeļņas labdarības organizācija, kas darbojas Tallinā, Igaunijā, un ir daļa no starptautiskā *Tolaram* grupas (*Tolaram Group*) konglomerāta. Astoņu gadu darbības laikā *Tolaram* ir strādājis, lai risinātu dažādas sabiedrības problēmas. Viens no galvenajiem mērķiem ir uzlabot to sabiedrības locekļu dzīvi, kuriem ir ierobežotas iespējas. *Tolaram* fonds koordinē projektus, kas atbalsta cilvēkus ar garīgās vai fiziskās attīstības traucējumiem, bāreņus, pansionātos dzīvojošos vecos ļaudis, paliatīvās aprūpes slimnīcu pacientus un Mātes Terēzes mājas iemītniekus Tallinā. Apjomīgākais fonda darbs ir mūzikas skolas izveide bērniem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem. Audzēkņus apmāca pēc figūrnošu notācijas sistēmas metodikas, kuru izveidojuši mūzikas terapeiti un Speciālās mūzikas izglītības centra *Resonaari* dibinātāji. Tieši sadarbība ar Somijas mūzikas izglītības centru *Resonaari* ir atklājusi Igaunijas mūzikas pedagogiem daudz jaunu iespēju.

Tolaram fonda mūzikas skolas mērķis ir veicināt bērnos ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem vēlmi piedzīvot mūzikas radīšanas prieku, attīstīt māksliniecisko izjūtu un izteikt emocijas ar mūzikas palīdzību. Papildus mūzikas terapeitiskajai ietekmei,

skolā var iegūt arī speciālo mūzikas izglītību – audzēkņiem māca lasīt notis un spēlēt pēc notīm. Mūzikas skolā ir darbam visnepieciešamākie mūzikas instrumenti: klavieres, sintezatori, sitamo instrumentu komplekts, basģitāra, bungas utt. Bērni mūzikas stundās var mācīties spēlēt ksilofonu vai blokflautu.

Līdz šim skola saviem audzēkņiem ir piedāvājusi tikai individuālas nodarbības, bet viens no mērķiem ir sākt nodarbības grupās, veidojot muzikālo kolektīvu, kas varētu uzstāties arī ārpus skolas. Pagaidām audzēkņi ir uzstājušies tikai savu draugu un radnieku priekšā skolas svētku pasākumos. Šādos pasākumos pasniedzēji un skolēni kopā ar savām ģimenēm parāda katra bērna sasniegumus neatkarīgi no tā, cik liels progress būtu novērojams. Skolotāji priecājas par ikviena audzēkņa veiksmi mācībās un par to, ar kādu labpatiku bērni rada mūziku.

Ar *Tolaram* fonda atbalstu tikusi izdota grāmata ar vairāk nekā 70 figūrnošu notācijas sistēmā pārveidotām dziesmām igauņu valodā. Igaunijā tiek organizētas arī bērnu mūzikas nometnes, kur mūziku var mācīties siltā un sirsnīgā atmosfērā.

Lai gan attieksme pret cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem Igaunijā pēdējās desmitgades laikā ir uzlabojusies, tomēr vēl tāls ceļš ejams līdz sabiedrība cilvēkus ar attīstības traucējumiem sāks uztvert kā līdzvērtīgus. Vislielākais izaicinājums gan šo bērnu ģimenēm, gan sabiedrībai kopumā ir parādīt to, ko šie bērni spēj, nevis ko tie nespēj izdarīt. Skolas audzēkņi iegūst augstāku pašnovērtējumu, ja viņus uzslavē un lepojas ar viņu sasniegumiem.

Mūzikas skolu atbalsta *Tolaram* fonds, bet tā nespētu darboties bez savu skolēnu ģimeņu atbalsta. Tieši tādēļ skola bieži organizē pasākumus ģimenēm, kuros vecāki un pedagogi var dalīties pieredzē un sniegt savstarpēju atbalstu, stiprinot ticību veiksmīgai bērnu attīstībai.

Speciālās mūzikas izglītības centrs *Resonaari*

www.resonaari.fi

Speciālās mūzikas izglītības centrs *Resonaari* atrodas Helsinkos, Somijā, un tā sastāvā ir mūzikas skola un izpētes un attīstības nodaļa. *Resonaari* darbojas *HelsinkiMissio ry* pakļautībā. Tā ir bezpeļņas organizācija, kas veicina sociālo pakalpojumu sniegšanu jaunatnei, vecāka gadagājuma cilvēkiem, kā arī cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem. *Resonaari* darbu pārvalda *HelsinkiMissio* valde.

Resonaari mūzikas skolā tiek apmācīti audzēkņi ar īpašām izglītības vajadzībām – garīgās un fiziskās attīstības traucējumiem, mācīšanās traucējumiem vai citiem veselības traucējumiem – kuru dēļ viņiem ir ierobežota mūzikas apgūšana, izmantojot tradicionālas mācību metodes. *Resonaari* mūzikas skola atbilst Somijas Nacionālās mākslas pamatizglītības mācību programmas prasībām, tai ir piešķirts valsts mūzikas skolas statuss. Kopš 1998. gada *Resonaari* mūzikas skolā ir izstrādāti vairāki pētījumi un attīstības projekti speciālās mūzikas izglītības sfērā. Ir sagatavoti jauni mācību materiāli, metodes un pieejas, piemēram, figūrnošu notācijas sistēma, lai padarītu vieglāku mūzikas apgūšanas procesu cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem.

Izglītības centrs *Resonaari* organizē arī prasmju uzlabošanas apmācības, piedāvā ekspertu konsultācijas, kā arī uztur sociālo sadarbības tīklu speciālās mūzikas jomas speciālistiem. *Resonaari* aktīvi sadarbojas ar universitātēm, augstskolām, organizācijām un speciālistiem no Somijas un citām valstīm. Galvenie starptautiskie partneri ir no Igaunijas, Īrijas, Itālijas, Japānas, Latvijas un Skotijas. Grāmata ar dziesmām, kas ir pārveidotas figūrnošu notācijas sistēmā, jau ir publicēta igauņu, japāņu un itāļu valodās.

Pašlaik aptuveni 200 audzēkņu regulāri apmeklē nodarbības *Resonaari* mūzikas skolā. Apmācības notiek gan individuāli, gan grupās vienu vai divas reizes nedēļā. Vairāk nekā puse audzēkņu ir ar garīgās attīstības traucējumiem vai ar noslieci uz autismu. Mūzikas nodarbībās var piedalīties arī vājredzīgie vai cilvēki ar citiem fiziskās attīstības traucējumiem. Pavisam nesen *Resonaari* sācis realizēt jaunu projektu Senioru pedagoģiskās attīstības jomā. Tā ietvaros vecāka gadagājuma cilvēki mācās spēlēt mūzikas instrumentus grupā.

Neskatoties uz to, ka katram audzēknim ir nepieciešama individuāla apmācību programma, ikviens saņem kvalitatīvu apmācību ar profesionālu ievirzi izvēlētajā mūzikas instrumenta spēlē. Visnozīmīgākais *Resonaari* darbā ir izpētes un attīstības projektu rezultātu kombinēšana ar praktisko apmācību. Tādējādi jaunās idejas var saskaņot ar reālām mūzikas pedagogu vajadzībām, lai nodrošinātu speciālo izglītību cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem.

Resonaari meklē, kā paplašināt mūzikas un kultūras aktivitāšu iespējas cilvēkiem ar attīstības traucējumiem. Svarīgi ir parādīt pedagogiem, politiķiem, akadēmiskajam personālam, kā arī plašsaziņas līdzekļiem, cik dzīva un nozīmīga ir speciālā mūzikas izglītība. Speciālās mūzikas izglītības centrs *Resonaari* ir saņēmis īpašu atzinību Starptautiskās mūzikas padomes (*International Music Council - IMC*) *Musical Rights Awards 2009* inaugurācijas pasākumā.

Speciālā mūzikas izglītība rada vienlīdzīgas iespējas

Marku Kaikonens un Tūlikī Laesa

Speciālās mūzikas izglītības mērķis ir piedāvāt profesionālas ievirzes mūzikas izglītību arī cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības, mācīšanās vai sapratnes traucējumiem, vai citām speciālām vajadzībām. Mūzikas nodarbības cilvēkiem ar attīstības traucējumiem līdz šim ir organizētas sociālās iesaistes aktivitāšu kontekstā. Šādu pasākumu mērķis ir sniegt cilvēkiem iespēju sanākt kopā, darboties sabiedrībā un lieliski pavadīt laiku. Dažos gadījumos muzicēšanai bijusi arī rehabilitējoša loma. Tādā gadījumā tiek aizmirsti un ignorēti pedagoģiskie mērķi. Savukārt mēs uzskatām, ka ne visiem cilvēkiem ar attīstības traucējumiem mūzika būs tikai un vienīgi terapijas metode, tādēļ ir jānodrošina pilnvērtīgas mūzikas mācīšanās iespējas, lai cilvēki varētu kļūt par profesionāliem mūziķiem. Tieši tādēļ rodas arvien lielāks pieprasījums pēc speciālās mūzikas izglītības ar profesionālu ievirzi.

Divu gadu projekts “Mūzika visiem” ieviests, lai popularizētu speciālo mūzikas izglītību projekta partnervalstīs: Somijā, Igaunijā un Latvijā. Tikai veicot pētījumus un ieviešot attīstības projektus, var definēt mūsu pamatideju un izveidot teorētisko bāzi, lai speciālo mūzikas izglītību veidotu par profesionālu apmācības sistēmu. Turklāt tiek izstrādātas jaunas pedagoģiskās metodes un mācību materiāli speciālās mūzikas izglītības skolotājiem.

Ieraudzīt izglītošanās potenciālu

Mūsdienu speciālās izglītības pamatideja ir sociālā iekļaušana. Izglītības programmā, kas sastādīta pēc šī principa, ikviens audzēknis, neņemot vērā

individuālās atšķirības, ir pilntiesīgs sabiedrības loceklis. Iekļaušanas princips izslēdz iespēju norobežoties no cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem. Iekļaujošā izglītība atšķiras no mums plaši zināmiem terminiem “integrācija” un “pamatnovirziens”, kas popularizē domu, ka cilvēkus ar īpašām vajadzībām ir nepieciešams sagatavot tā, lai viņi iekļaujas pamatplūsmā. Iekļaušana nozīmē apmācāmā tiesības piedalīties skolas dzīvē un skolas pienākumu šo apmācāmo pieņemt.

Tas, protams, ir ārkārtīgi liels izaicinājums pedagogiem, kā plānot un vadīt mācību procesu, lai katrs apmācāmais saņem uzdevumus atbilstoši savam prasmju līmenim, lai uzdots būtu muzikāli nozīmīgs un funkcionāli piepildīts, kā arī, lai mācību procesā radītā situācija sniegtu jaunu pieredzi un radītu jaunu mūzikas izpratni audzēkņos. Pieņemot šo izaicinājumu, pasniedzējs uzņemas papildu darbu, bet ieguvējs ir ne tikai individuāls audzēknis un pats skolotājs, bet arī visa speciālās mūzikas izglītības joma.

Lai mācību process būtu veiksmīgs, liela nozīme ir pasniedzēja cieņas pilnai un uzmundrinošai attieksmei pret visiem audzēkņiem. Neskatoties uz attīstības traucējumiem vai kādiem citiem mācību procesu apgrūtinājošiem apstākļiem, audzēknis var būt muzikāli apdāvināts un ar ārkārtīgi lielu mācīšanās potenciālu. Pasniedzēja darbs ir saredzēt audzēknī mācīšanās spējas un atklāt viņa stiprās puses, bet vissvarīgāk ir saskatīt potenciālu, neskatoties ne uz kādiem attīstības traucējumiem. Turklāt pasniedzējs ir atbildīgs par šī potenciāla attīstīšanu un pareizu izmantošanu. Tāpat kā visi,

arī cilvēki ar īpašām vajadzībām vēlas apgūt jaunas prasmes un priecāties par jaunām zināšanām, vienīgi mācību process varētu aizņemt ilgāku laiku. Speciālā mūzikas izglītība dod iespēju bērniem un pieaugušajiem ar īpašām vajadzībām iegūt mērķtiecīgu mūzikas apmācību, tādējādi tiek labāk izmantots viņu potenciāls, un vairojas viņu dzīvesprieks.

Pasniedzēji ir atbildīgi par iekļaušanas principa nodrošināšanu arī institucionālā līmenī. Iekļaušana būtu jānodrošina arī ārpus formālām iestādēm kulturāli sociālā vidē, jo arī tur ir pienākums pieņemt cilvēkus ar īpašām vajadzībām.

Publiskās izrādēs, koncertos un citos muzikālos pasākumos, kurus organizē speciālās mūzikas izglītības iestādes, cilvēkiem ar īpašām vajadzībām ir iespēja parādīt sevi kā mūziķus un aktīvus sabiedrības locekļus. Pēdējo gadu laikā Somijā kļuvuši populāri vairāki radoši cilvēki ar attīstības traucējumiem, kas uzstājas kā profesionāli mūziķi, aktieri vai citas kultūras jomas pārstāvji. Tā rezultātā mainās fiziskās un garīgās attīstības traucējumu koncepts un definīcija, arī sabiedrības attieksme pret cilvēkiem ar īpašām vajadzībām kļūst arvien tolerantāka un pozitīvāka. Īpašās vajadzības sāk uzskatīt par atsevišķu iespēju un dzīves dažādību, nevis par problēmu un sociālo slogu. Līdz ar iekļaušanas principa ieviešanu, sabiedrībā kopumā palielināsies speciālās mūzikas izglītības nozīme.

Mūzikas pedagoga pozitīvais izaicinājums

Speciālās mūzikas izglītības un tradicionālās mūzikas izglītības pamati un mērķi ir līdzīgi. Tomēr

atšķirība ir tāda, ka speciālajā mūzikas izglītībā lielāka uzmanība tiek vērsta uz individuālo apmācību. Tas nozīmē, ka, veiksmīgai speciālās mūzikas izglītības ieviešanai, nepieciešams sagatavot individuālu mācību plānu katram skolēnam. Strādājot ar audzēkņiem, kam ir īpašas vajadzības, ir nepieciešama daudz niansētāka un atvērtāka pieeja no pedagoga puses, kam ir jāpārvalda arī tāda prasme, ko varētu nosaukt par “cilvēka izjūtu”.

Audzēkņiem ar īpašām vajadzībām mācības, mūzikas izprašana un mūzikas instrumentu spēlēšana ir daudz lielāks izaicinājums salīdzinājumā ar citiem skolēniem. Liela nozīme ir tam, lai pedagogs ne tikai saskatītu šīs grūtības, bet arī aktīvi iesaistītos kopīgā darbā, atrastu piemērotāko risinājumu un padarītu apmācības procesu veiksmīgu.

Meklējot atbilstošu apmācību metodi, mācību materiālus vai efektīvu mijiedarbības ceļu, skolotājs attīsta pats savas profesionālās iemaņas. Nepārtrauktais jauno metožu un problēmu risinājumu meklējums kļūst par fascinējošu piedzīvojumu, tas dod labumu gan audzēknim, kam mūzikas izglītība kļūst pieejamāka, gan arī pedagogam, kas attīstās profesionāli.

Tieši tādēļ skolēni, kam nepieciešama speciālā mūzikas izglītība, uzskatāmi par “pozitīvo izaicinājumu” mūzikas pasniedzējam.

Vienlīdzība izglītībā. Kultūras un sociālais darbs. Demokrātija profesionālās mūzikas jomā

Izglītības, sociālās un kultūras vērtības speciālajā mūzikas izglītībā ir raksturojamas ar tādiem

jēdzieniem kā vienlīdzība izglītībā, kultūras un sociālais darbs un demokrātija profesionālās mūzikas jomā. Praktiskā pieredze rāda, ka speciālā mūzikas izglītība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām sniedz iespēju iesaistīties mērķtiecīgā apmācības procesā un apgūt mūzikas instrumentu spēli, kā arī nodrošina vienlīdzīgu izglītību visiem. Daudziem audzēkņiem mācīšanās un piedalīšanās muzikālās aktivitātēs devusi spēku no atstumtajiem kļūt par aktīviem sabiedrības locekļiem, iesaistoties dažādās dzīves jomās. Tieši tādēļ speciālās mūzikas izglītības pedagogu darbs ir uzskatāms par kultūras un sociālo darbu. Dažos gadījumos mūzikas izglītība saistāma ar demokrātiju profesionālās mūzikas nozarē, piemēram, vairāki cilvēki ar īpašām vajadzībām, kas apguvuši mūziku, kļuvuši par aktīviem mūziķiem un māksliniekiem, kas uzstājas uz profesionālās skatuves.

Kultūras un sociālais darbs apvieno iepriekš minētos iekļaušanas principus, kā arī kultūras un sociālās izglītības jēdzienus. Var apgalvot, ka mūzikas apmācība veido sabiedrisko domu, jo audzēknis tiek iesaistīts kopīgā darbā, tā rezultātā tiek veicināta indivīda izaugsme un attīstība. Kultūras un sociālais darbs nozīmē sociālās iekļaušanas principa praktizēšanu ārpus tradicionālās mūzikas izglītības sistēmas, darbā ar cilvēkiem, kam nepieciešams speciāls atbalsts izglītošanās procesā, lai veicinātu viņu iekļaušanos sabiedrībā.

Somijā ar plašsaziņas līdzekļu atbalstu daži mūziķi – cilvēki ar īpašām vajadzībām – jau kļuvuši savā valstī pazīstami mākslinieki. Viņi piedalījušies daudzos koncertos un pasākumos un ar savu muzicēšanu

pozitīvi ietekmē Somijas sabiedrības viedokli un izpratni par to, ka arī cilvēkos ar īpašām vajadzībām ir liels potenciāls un resursi. Šāda veida muzikālās iemaiņas varētu raksturot kā individuālo spēju attīstību, bet tam tomēr ir arī ietekme plašākā mērogā – šo cilvēku muzicēšana arī visā mūsu sabiedrībā aizdedz kultūras pārmaiņu dzirksti.

Pēcvārda vietā

Audzēkņiem ar īpašām vajadzībām profesionāli orientēta mūzikas izglītība ir iespēja mūzikas jomā apgūt dažādas prasmes un zināšanas. Tad rodas tā saucamā “speciālā mūzikas kultūra”, ko pārstāv profesionāli mūziķi, kas ir cilvēki ar īpašām vajadzībām. Šie mūziķi ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem kāpj uz skatuves, no atstumtajiem kļūstot par māksliniekiem sabiedrības uzmanības centrā. Šīs pozitīvās pārmaiņas sabiedrībā ne vien uzlabo attieksmi pret cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, bet arī maina profesionālās mūzikas konceptu, veicinot demokrātiju un sniedzot iespēju ikvienam kļūt par profesionālu mūziķi.

Mūzikas izglītība un sociālā iekļaušana sniedz iespēju skolēniem ar īpašām vajadzībām kļūt par aktīviem sabiedrības locekļiem. Tādējādi speciālā mūzikas izglītība veicina vienlīdzību ne tikai izglītības jomā, bet arī sabiedrības kultūras dzīvē. Tās pozitīvā ietekme nākotnē varētu būt vēl plašāka, radot jauna veida toleranci, atbildību un cilvēcību. Turklāt speciālās mūzikas izglītības misija ir parādīt sabiedrībai, ka iegūt mūzikas izglītību ir viena no cilvēka pamattiesībām.

Svarīgi ieteikumi:

- pielāgojiet vispārīgo apmācību programmu, pedagoģiskās un vērtēšanas metodes, lai tās varētu izmantot speciālās mūzikas izglītības jomā;
- iepazīstieties ar speciālās pedagoģijas metodēm un izmantojiet tās savās stundās, vadoties pēc audzēkņa individuālajām spējām;
- izstrādājiet mērķtiecīgu, bet reālistisku individuālo apmācību programmu, kas atbilst audzēkņa spējām;
- personalizējiet apmācību programmu un tās saturu;
- ieviesiet loģisku apmācību procesu;
- izveidojiet elastīgu apmācību grafiku;
- regulāri novērtējiet katra audzēkņa individuālo progresu un papildiniet programmu ar jauniem, atbilstošiem mērķiem;
- uzturiet kontaktus ar audzēkņa ģimeni, draugiem un citiem aprūpētājiem;
- pasniedziet apmācību mērķus tā, lai tie būtu saprotami audzēknim;
- izvēlieties un sagatavojiet mācību materiālus, kas atbilst audzēkņa muzikālajām iemaņām;
- izvēlieties instrumentu, kurš ir piemērots konkrētajam audzēknim;
- ja nepieciešams, nodrošiniet papildu mācību palīglīdzekļus, ko var lietot kopā ar izvēlētajiem mūzikas instrumentiem;
- nekoncentrējiet uzmanību uz mazāk attīstītām audzēkņa prasmēm, meklējiet un izmantojiet viņa/viņas stiprās puses, kas veicinās mūzikas apguvi;
- koncentrējieties uz viena uzdevuma izpildi un darbības atkārtošanu, līdz audzēknis pilnībā apguvis prasmi un spēj veikt jau vairākas funkcijas un uzdevumus vienlaikus;
- variējiet mūzikas stundas garumu un saturu, vadoties pēc audzēkņa spējām;
- ticiet audzēkņa mācīšanās potenciālam;
- esiet pacietīgi, neskatoties uz lēno mācību procesu;
- cildiniet audzēkņa sasniegumus un izkopiet jau apgūtās prasmes, bet tai pašā laikā neaizmirstiet, ka jāpiedāvā audzēknim arvien jauni izaicinājumi;
- vienmēr izturieties pret saviem audzēkņiem ar cieņu;
- radiet siltu un uzmundrinošu atmosfēru, kas veicinās pozitīvu mācību pieredzi.

Speciālā mūzikas izglītība Latvijā

Latvijā Vispārējā izglītības likumā speciālā izglītība ir definēta kā viens no individuālās izglītības veidiem. Cilvēki ar speciālās izglītības vajadzībām var saņemt pamatskolas vai vidusskolas izglītību speciālās izglītības iestādēs, ja to neierobežo izglītojamā veselības stāvoklis. Latvijā ir aptuveni 9000 bērnu ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem. Vislielākās neērtības bērniem un jauniešiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem rodas brīdī, kad ir jāizvēlas skola, kurā izglītoties, jo skolas nespēj garantēt šiem izglītojamiem nepieciešamos apstākļus.

Līdztekus speciālās izglītības skolām un dienas aprūpes centriem, arī neliels skaits mūzikas skolu aktīvi strādā, lai uzlabotu izglītības iespējas cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem. Interese par šo skolu darbu pakāpeniski pieaug arī skolotāju vidū, tādēļ ir cerība, ka ideja par speciālo izglītību tiks atzīta un izmantota arvien plašāk.

Laikā, kad Latvija bija PSRS sastāvā, sabiedrības segregācija bija stipri izteikta. Cilvēkiem ar fiziskās attīstības traucējumiem bija apgrūtināta iekļūšana veikalos, teātros, kā arī citās iestādēs, un sabiedrības attieksme pret cilvēkiem ar kustību traucējumiem bija negatīva un pat naidīga. Latvijai kļūstot neatkarīgai, cilvēki ar īpašām vajadzībām ir pakāpeniski atguvuši savu vietu un lomu sabiedriskajā dzīvē.

Mūzikas skolu tradīcija Latvijā ir izkopta jau sen. Mūzikas izglītības programmas ir augsti profesionālas, līdz ar to skolas absolvē prasmīgi mūziķi. Tomēr šajā izglītības sistēmā nav atvēlēta vieta izglītojamajiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem, jo, piemērojot tradicionālās mūzikas izglītības programmas, nav iespējams nodrošināt

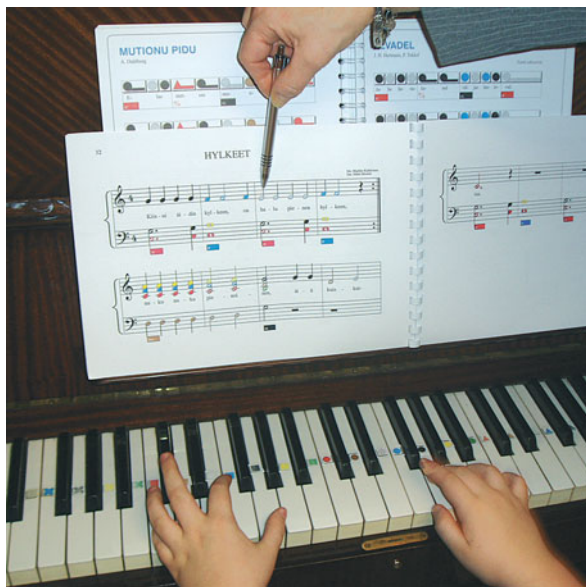
viņu vajadzībām pilnībā pielāgotu izglītības iegūšanu.

Doma par izglītības nodrošināšanu cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem Pāvula Jurjāna mūzikas skolā radās jau pirms desmit gadiem. Laika gaitā Pāvula Jurjāna mūzikas skola ir centusies lauzt aizspriedumus un līdzās tradicionālās apmācības programmām ieviest arī mūzikas izglītības programmas bērniem ar īpašām vajadzībām. Šī mūzikas skola bija pirmā, kas sāka darbu speciālās izglītības jomā, un arī šobrīd Latvijā ir pavisam nedaudz citu mūzikas skolu, kurās cilvēki ar attīstības traucējumiem var apgūt mūziku.

Ideju par muzicēšanu grupā un alternatīvu notāciju sistēmu izmantošanu mūzikas apmācības procesā Latvijā ierosināja Skandināvijas kolēģi. Norvēģu un Baldones mūzikas skolas sadarbības rezultātā izveidots vijolnieku ansamblis *Brita-band* un dienas aprūpes centra "Saule" ansamblis "Krāsu orķestris", kurā darbojas bērni un jaunieši ar īpašām vajadzībām. 1997. gadā Sarma Freiberga nodibināja "Festivālu fondu", kas organizē festivālus, koncertus un labdarības pasākumus, kuros uzstājas cilvēki ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem kopā ar Latvijas populārās mūzikas zvaigznēm un operdziedātājiem.

Mūzikas nodarbības ir pieejamas daudzās speciālās izglītības skolās un dienas aprūpes centros, kur var dziedāt un spēlēt ansambļos. Kopš 2004. gada cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem dota iespēja iegūt mūzikas izglītību divās Rīgas mūzikas skolās: Pāvula Jurjāna mūzikas skolā un Juglas mūzikas skolā. Arī Bolderājas mākslas un mūzikas skola un Durbes novada Mūzikas studija uzņem audzēkņus ar attīstības traucējumiem.

Speciālā mūzikas izglītība Igaunijā

Mūzikas izglītības jomu Igaunijā pārzina Izglītības ministrija, kurai pakļautas visas izglītības institūcijas. Speciālās mūzikas izglītības jomu regulē Valsts vispārējās izglītības programmu standarts un mācību programmu standarts skolēniem ar vidēji smagiem un smagiem mācīšanās traucējumiem. Speciālās mūzikas pedagogi pielāgo pamatplūsmas mācību programmu speciālās izglītības vajadzībām. Tas nozīmē, ka skolotāji mācību programmu un tās materiālus izstrādā no jau iepriekš apstiprinātiem pamatplūsmas programmas materiāliem, tādēļ rodas nepieciešamība izveidot vienotu metodoloģiju, kas būtu izmantojama speciālās mūzikas izglītībā.

Igaunijā ir aptuveni 5000 bērnu ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem. Speciālā mūzikas

izglītība pašlaik nav pieejama visiem, jo ne katrā apdzīvotajā vietā ir piemēroti apstākļi. Ne katrā vietējā pašvaldībā ir gatava izlietot papildu resursus, lai nodrošinātu speciālo mūzikas izglītību. Jauniešu centri piedāvā mūzikas izglītību skolās, pastāv arī dažādas institūcijas, kas specializējas atsevišķu aktivitāšu ieviešanā – kustības un dejas, muzicēšana, teātra māksla vai dziedāšana. Bieži vien speciālajā mūzikas izglītībā izmanto mūzikas terapijas elementus. Mūziku integrē citos mācību priekšmetos, un tā nav ar profesionālu ievirzi, bet tai vairāk ir izklaidējoša loma.

Speciālo mūzikas izglītību iespējams ieviest projektu veidā, un institūcijas izmanto šādu alternatīvu. Igaunijā ir vairākas bezpeļņas organizācijas, kas piedāvā speciālo mūzikas izglītību – *Pahkla Camphill* ciemats, *Maarja* ciemats un *Tolaram* fonds. Iespēju nodarboties ar mūziku sniedz arī tādas medicīniskās un sociālās aprūpes institūcijas kā Rehabilitācijas centrs *Astangu* un Centrs jauniešiem ar speciālām vajadzībām JUKS Tallinā.

Tallinas Universitātē var iegūt pedagoģisko izglītību darbam ar cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem. Skolotāji var specializēties arī mūzikas terapijas jomā. Tartu Universitātē iespējams iegūt izglītību speciālajā pedagoģijā. Vairums mūzikas pedagogu, kas strādā ar bērniem, kuriem ir fiziskās vai garīgās attīstības traucējumi, ir kvalificēti mūzikas skolotāji.

Speciālā mūzikas izglītība Somijā

Speciālās mūzikas izglītības funkcija ir nodrošināt mūzikas izglītību cilvēkiem, kam izglītības procesā ir īpašas vajadzības. Somijā galvenais princips, apmācot cilvēkus ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem, ir viņu iekļaušana pamatapmācības plūsmā, tādēļ ikviens bērns vecumā no 7 līdz 16 gadiem tiek iesaistīts mūzikas izglītības procesā pamatskolā un vidusskolas jaunākajās klasēs.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā ir noteikts, ka katram ir tiesības brīvi piedalīties sabiedrības kultūras dzīvē un baudīt mākslu. Arī saskaņā ar Somijas likumdošanu valdības un vietējo pašvaldību pienākums ir organizēt kultūras aktivitātes, kas būtu pieejamas ikvienam iedzīvotājam, kā arī

nodrošināt pamatzglītību mākslā. Šo funkciju parasti veic mūzikas un mākslas skolas, kā arī pieaugušo izglītības centri, tomēr cilvēkiem ar speciālām vajadzībām ir grūtības iegūt mūzikas izglītību, ja apmācībā tiek izmantotas tradicionālās metodes.

Bērniem, kas ir jaunāki par septiņiem gadiem, iespējams mācīties pirmsskolas mūzikas izglītības grupās, tomēr tās visbiežāk ir maksas nodarbības un pieejamas tikai pilsētu un lielāku apdzīvotu vietu iedzīvotājiem. Iespējas iegūt profesionālas ievirzes mūzikas izglītību bērniem un pieaugušajiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem arvien paplašinās, bet, ņemot vērā specifiskās pedagoģiskās prasības, šādas apmācību programmas piedāvā tikai dažas mūzikas skolas. Speciālās mūzikas izglītības centrs *Resonaari* ir vienīgā mūzikas skola, kas ir tieši orientēta uz apmācību cilvēkiem ar attīstības traucējumiem. Speciālā mūzikas izglītība ir vērsta uz to, lai ikvienam sagādātu drošu un likumā paredzētu izglītību.

Somijā par speciālo mūzikas izglītību arvien vairāk interesējas un to atbalsta mūzikas izglītības profesionāļi, skolas, mūzikas skolas un universitātes. Piemēram, Sibēliusa akadēmija un Helsinku Universitāte ir izveidojušas speciālās mūzikas izglītības apmācību programmas un kursus studentiem, kas iegūst pamatskolas pedagoga izglītību.

Veiksmes stāsti

Šajā grāmatas nodaļā iekļauti trīs veiksmes stāsti no katras projekta partnervalsts: Latvijas, Igaunijas un Somijas. Veiksmes stāstos rakstīts par audzēkņiem, kas speciālo mūzikas izglītību iegūst jau ilgāku laiku. To stāstu pamatā ir patiesas skolas ikdienas situācijas, un tie ir publicēti ar pašu audzēkņu un viņu vecāku vai aizbildņu atļauju. Katram audzēknim ir sava stāsts par to, kā mūzika ir ietekmējusi un mainījusi viņu dzīvi.

Veiksmes stāsti rakstīti no skolotāju skatpunkta. Ir trīs pamattēmas, kas vijas cauri katram veiksmes stāstam – sākuma situācija (kāda bija izglītojamā motivācija un attīstības līmenis, uzsākot mūzikas izglītību), progresu apraksts (iegūtās prasmes, spēlējot instrumentu, sociālās saskarsmes izaugsme apmācību laikā, izmantotie pedagoģiskie risinājumi) un sasniegto rezultātu apraksts (mūzikas izglītības pozitīvā ietekme, muzikālie un papildu sasniegumi).

Projekta “Mūzika visiem” laikā mūzikas skolotājiem tika lūgts izteikt savu viedokli par šīs grāmatas vēlamā saturu. Skolotāji minēja, ka vēlētos gūt iedvesmu un iedrošinājumu, lasot patiesus stāstus no mūzikas pedagogu pieredzes speciālās izglītības jomā, jo tas ir izaicinājumu pilns darbs, kas rada nedrošību. Grāmatā iekļauto veiksmes stāstu mērķis ir sniegt detalizētu apmācību procesa aprakstu, kā arī praktiskus padomus par dažādu metožu izmantošanu speciālās mūzikas izglītības jomā.

Visnozīmīgākais padoms, ko projekta “Mūzika visiem” dalībnieki vēlas dot speciālās mūzikas pedagogiem – šajā darbā ir jābūt pacietīgiem. Tam ir vairāki iemesli, no kuriem daži atspoguļoti arī šajā grāmatā, un to dēļ ir vērts nezaudēt pārliecību, ka ikviens var iemācīties muzicēt, tikai jāņem vērā, ka dažiem cilvēkiem šī mērķa sasniegšanai ir nepieciešams ilgāks laiks un lielāka piepūle uzmanīga skolotāja – eksperta vadībā.

Mija ir jauna sieviete ar garīgās attīstības traucējumiem. Neskatoties uz to, viņa ir aktīva darba tirgus dalībniece, kā arī locekle vairākās asociācijās cilvēkiem ar fiziskiem vai garīgiem attīstības traucējumiem. Klavierspēles stundas Speciālās mūzikas izglītības centrā *Resonaari* viņa sāka apmeklēt 1999. gadā, un kopš tā brīža mūzikai viņas dzīvē ir nozīmīga loma. Mija spēlē sintezatoru vairākās mūzikas grupās un apmeklē arī individuālas klavierspēles nodarbības. Viņa ir patiesi aizrautīgi nodevusies savam muzikālajam hobijam, lai gan mūzika ir tikai daļa no viņas aktivitātēm.

Pirmā mācību gada laikā Mijas lielākais sasniegums bija akordu spēlēšana uz klavierēm. Viņa spēlē akordus, izmantojot divus pirkstus (mažora vai minora tercās), tekoši lasa to apzīmējumus. Liels izaicinājums viņai ir nospēlēt melodiju, bet ir pilnīgi pietiekoši pārzināt akordus, lai radītu mūziku. Mija bez piepūles var spēlēt grupā, kā arī nospēlēt pavadījumu solo dziedātājam.

Tā kā Mija ir ļoti aktīva, viņa vēlas nodarboties ar

mūziku arī mājās, tomēr cilvēkam ar attīstības traucējumiem ir grūts uzdevums pareizi organizēt savu mājas mēģinājumu laiku, tādēļ *Resonaari* organizējis Mijai palīgu – muzicēšanas draugu. Muzicēšanas draugs ir brīvprātīgais, ar kuru kopā *Resonaari* audzēknis var spēlēt mūzikas instrumentus arī ārpus skolas nodarbībām.

Ar muzicēšanas drauga palīdzību audzēknim ir iespējams iegūt sociālās saskarsmes un iekļaušanās pieredzi. Muzicēšanas drauga darbs ir uzskatāms par kultūrsociālā darba paraugu un ievieš jaunu praksi sociālā tīkla izveidē, kas ir balstīts uz brīvprātību un labdarību. Esam atklājuši, ka spēlēšana kopā ar muzicēšanas draugu iedvesmo audzēkņus attīstīt savas muzikālās prasmes daudz plašākā mērā, kā arī motivē viņus muzicēt mājās.

Mijas muzicēšanas draugs Sanna ir profesionāla vijolniece, viņas kopā spēlē vismaz reizi mēnesī. Dažreiz pat kāds no Mijas kaimiņiem piedalās muzicēšanā, un viņi visi kopā improvizē.

Kaspars ir desmit gadus vecs zēns ar autismu iezīmēm. Viņš mācās speciālās izglītības iestādē un vienu reizi nedēļā apmeklē individuālas klavierspēles stundas Pāvula Jurjāna mūzikas skolā. Sākumā viņš bija ļoti dezorientēts, vēlējās spēlēt visus instrumentus vienlaicīgi un uzmanību uz vienu darbību spēja fokusēt ne ilgāk par minūti. Lai palīdzētu organizēt Kaspara mūzikas nodarbības, mēs sākām izmantot kartītes, uz kurām bija attēli ar mūzikas instrumentiem, ko plānots izmantot nodarbības laikā, vai arī attēlota tematika vai dziesmai raksturīga iezīme. Pirms katras jaunas aktivitātes viņam tika parādīta kartīte, kuru

Kaspars redzēja arī aktivitātes laikā.

Audzēkņiem ar autismu iezīmēm raksturīgi, ka savu uzmanību uz kādu lietu vai darbību viņi spēj fokusēt tikai uz pavisam neilgu laiku, bet mūsu mērķis ir panākt, lai koncentrēšanās laiks pakāpeniski palielinātos. Kaspara gadījumā, ja nodarbības laikā tiktu izmantota pavisam jauna, iepriekš nezināma kartīte, tad skolotāja viņu jau iepriekš sagatavotu un iepazīstinātu ar jauno informāciju, piemēram, skolotāja kopā ar audzēkni kartīti izkrāsotu. Pēc vairākām nodarbībām skolotāja jau var pievienot jauno aktivitāti

stundā. Kartītēm jābūt liela izmēra ar skaidri saprotamiem spilgtas krāsas attēliem, izmantojam arī lielus un skaļus mūzikas instrumentus, jo bērnam ar autismu iezīmēm uz tādiem ir vieglāk koncentrēties.

Pēters ir 20 gadus vecs puisis, kuram ir Dauna sindroms. Pirms septiņiem gadiem viņa māte, iepriekš dzirdējusi par mūzikas izglītības programmu cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem, atveda Pēteru uz *Tolaram* fonda mūzikas skolas prezentācijas pasākumu. Visu prezentācijas laiku Pēters slēpās zem krēsla un attiecās piedalīties aktivitātēs. Tajā laikā viņš vēl nespēja runāt, tikai purināt galvu un kliegt. Viņa māte jau bija gatava padoties un iet prom, kad pēkšņi vienam no pasniedzējiem izdevās pievērst Pētera uzmanību, ritmiski sitot plaukstas. Pēters izrāpās no krēslapakšas, un skolotāji sāka viņam rādīt dažādus mūzikas instrumentus. Visvairāk viņam iepatikās metalofons ar figūrnošu simboliku. Rezultātā viņš bija ar mieru atkal apmeklēt mūzikas centru.

Pēters sāka apgūt mūziku ar figūrnošu palīdzību. Uz tāfeles tika uzliktas divas krāsas, un viņš veiksmīgi šīs divas notis spēja nospēlēt uz metalofona. Pavisam drīz viņš spēja atpazīt visus figūrnošu notācijas simbolus un atrast atbilstošos taustiņus uz instrumenta. Pēters sāka apgūt arī klavierspēli un sākumā, izmantojot tikai labo roku, spēlēja vienkāršas melodijas. Pēc sešu gadu ilgas mācīšanās viņš var

Tagad jau Kaspars skaidri saprot mūzikas nodarbības struktūru un pamazām iepazīst katru nākamo aktivitāti. Tas palīdz viņam justies droši, un viņš spēj fokusēt uzmanību uz mācīšanās procesu. Kaspars ir apguvis daudz dziesmu un klavierspēles pamatus.

spēlēt ar abām rokām, kas parāda to, cik ļoti ir attīstījušās acu – roku savstarpējas koordinācijas spējas. Tāpat Pēters spēj raiti lasīt figūrnošu notāciju – taustiņu, tā ilgumu un ritmu, akordu simbolus utt.

Jau no paša sākuma Pēters katru mācību stundu vēlējās sākt ar soļošanu mūzikas pavadībā. Pēc piecu gadu ilgas soļošanas rituāla atkārtotās viņš šo aktivitāti iemācījies patiesi labi, tagad Pētera kustības ir ritmiskas, roku un kāju vēzieni – koordinēti, salīdzinājumā ar neveiklo soļošanu sākumā. Viņa ritma izjūtu palīdzēja attīstīt ritma zižļu un āfrikāņu bungu (džamba) izmantošana. Pēteram ļoti patīk dažādas muzikālas rotaļas un spēles ar kustībām. Pavasara ballē viņš līdz asarām aizkustināja savu māti, uzaicinot viņu uz valsi. Šobrīd mūzikai Pētera dzīvē ir liela nozīme, ir skaidri redzama tās pozitīvā ietekme uz viņu. Mēs esam strādājuši ar vairākiem audzēkņiem, kuriem ir Dauna sindroms, bet ikviens no viņiem ir unikāls, piemēram, Pēters ir ļoti pozitīvs un labsirdīgs. Tādēļ ir svarīgi apzināties, ka tieši skolotājam ir jāpielāgojas un katrs audzēknis jāuztver tieši tāds, kāds viņš vai viņa ir.

Seija. Seijai ir smagi garīgās attīstības, komunikācijas un mācīšanās traucējumi, viņas rīcība un reakcija dažbrīd var būt neparedzama. Visu dzīvi viņa ir pavadījusi dažādās sociālās aprūpes iestādēs, un tas ir negatīvi ietekmējis viņas iekšējo pasauli.

Pirmā saskare ar *Resonaari* centru Seijai bija pilotprojekta dēļ, ko mūzikas skola īstenoja 1999. gadā. Pēc projekta beigām pedagogi tomēr secināja, ka Seija nevar mācīties mūziku.

Seija un viņas pedagogi vēlreiz sastapās pēc vairākiem gadiem. Brīdī, kad Seija ieraudzīja savus skolotājus, viņas pirksti gaisā sāka kustēties, it kā spēlētu klavieru taustiņus. Mūzikas pedagogi pēkšņi saprata, ka pirms tam pieļāvuši kļūdu, viņiem jau sākumā vajadzēja noticēt, ka Seijā ir mūziķa potenciāls. Seija atsāka mācīties mūziku *Resonaari*.

Sākumā viņa spēja nospēlēt uz klavierēm tikai dažas skaņas, pazina pavisam nedaudz figūrhošu, un viņai bija ļoti ierobežota ritma izjūta. Pēc sešu gadu ilgas mācīšanās Seija spēja pareizā ritmā spēlēt akordus uz četrstu stīgu ģitāras. Viņas progress bija ļoti lēns, bet produktīvs. Sākumā Seijai tika pasniegtas tikai privātsiņas, bet pārsteidzošā kārtā tieši darbs

lielākā grupā deva vislabākos rezultātus. Seijas līdz šim lielākais sasniegums bija pagājušajā gadā, kad viņa uzstājās Somijas vadošo mūziķu grupas sastāvā un spēlēja ģitāru *Resonaari* centra ikgadējā koncertā. Viņa tiešām spēja nospēlēt vienu un to pašu akordu pareizā ritmā visas dziesmas laikā un pati bija par to sajūsmināta.

Nozīmīgu pieredzi darbā ar Seiju ieguva arī *Resonaari* mūzikas skolas skolotāji. Viņi saprata, ka nevajag noniecināt savus audzēkņus un pārāgri izteikt spriedumus par viņiem, vienmēr vajag ticēt, ka ikvienā ir mācīšanās potenciāls, meklēt katra audzēkņa stiprās puses un tās izmantot, plānojot individuālo mācību procesu.

Kaija ir jauna sieviete ar smagiem garīgās, fiziskās un psihiskās attīstības, kā arī runas un redzes traucējumiem. Viņa pārvietojas ratiņkrēslā un spēja komunicēt, izdvešot tikai pāris zilbes vai vārdus, kuru nozīmi apkārtējiem nebūtu iespējams saprast bez viņas mātes palīdzības. Kaija mācās mūziku *Tolaram* fonda mūzikas centra skolā jau septiņus gadus. Viņai ir pozitīva attieksme pret mācībām un liela vēlme visu izmēģināt un pēc iespējas vairāk uzzināt par muzicēšanu. Kaijas māte apstiprina, ka meita vienmēr ar prieku apmeklē mūzikas siņas un gaida tās ar nepacietību. Mūzika Kaijai sniedz ne tikai prieku, bet arī palīdz viņas fiziskajai attīstībai – instrumentu spēle un ķermeņa ritmiskās nodarbības palielina viņas roku kustību amplitūdu, savukārt dziedāšana attīsta viņas balsi un paplašina vārdu krājumu.

Sākumā Kaija mācījās spēlēt blokflautu. Viņa sāka tikai ar gaisa pūšanu flautas iemuī, un tas viņu ātri nogurdināja. Pēc piecu gadu darba viņas plaušas jau

spēja dot tādu gaisa daudzumu, lai, iepūšot iemuī, flauta arī skanētu. Tā kā Kaija vienmēr ir gatava sadarboties, viņa mācās ātri, ieklausoties skolotājas pamācībās, un jau tagad spēja nospēlēt vienu noti vienā ritmā vienlaicīgi kopā ar savu skolotāju. Viņa ļoti vēlas iemācīties aizspiest blokflautas atveres tā, lai varētu spēlēt melodijas, bet pagaidām tas vēl nav iespējams spastiskās diplēģijas dēļ. Kaijai ļoti patīk spēlēt arī marakasus un zvanus, kā arī cītaru. Viņa spēja ar roku aizskart vienu cītaras stīgu tā, lai tā skanētu. Meitene mācās spēlēt arī bungas, bet tas ir liels izaicinājums spastiskās diplēģijas dēļ. Nav daudz iespēju likt darboties viņas ķermenim, bet pedagogs vienmēr mēģina atrast veidus, kā jauno sievieti iepazīstināt ar mūziku.

Dziedāt viņa sāka ar skaņām “a” un “u” un pēc trīs gadu mācīšanās viņa jau var izdziedāt dziesmiņu ar diviem vārdiem, piemēram, *kuula, kuula, Kaia kuula* (klausies, klausies, Kaija, klausies). Viņas skolotāja ir

studējusi daudz teorētisko materiālu par attīstības traucējumiem, kā arī apmeklējusi runas terapijas kursus. Pasniedzējai ir arī pieredze darbā ar bērniem, kuriem ir redzes traucējumi, tādēļ viņai ir

pamatzināšanas, ko izmantot darbā ar Kaiju, lai ar meiteni veiksmīgāk komunikētu. Arī Kaijas māte iesaistās kopējā darbā. Viņa ir liels palīgs, jo katru reizi apmeklē nodarbības kopā ar meitu.

Rolands ir 12 gadus vecs zēns ar smagiem koncentrēšanās traucējumi. Viņš sāka apmeklēt Pāvula Jurjāna mūzikas skolu astoņu gadu vecumā. Rolandam ir grūtības mierīgi nosēdēt, viņš atrodas nepārtrauktā kustībā. Audzēknim ir arī runas traucējumi, bet viņš spēj sazināties rakstiski. Lai gan Rolandam ļoti patīk mūzika, tomēr ir sarežģīti mācīties spēlēt instrumentus, jo viņš spēj koncentrēt uzmanību uz spēlēšanu ne ilgāk par pusminūti. Par spīti tam, viņš tomēr ir iemācījies spēlēt vijoli, sitamos instrumentus un klavieres. Lai arī Rolands nespēj runāt, viņam ļoti patīk dziedāt.

Vienīgā problēma mūzikas instrumentu apguvē bija koncentrēšanās traucējumi. Lai trenētu viņa spēju ilgāk koncentrēties, pasniedzējs izveidoja spēli, kur

uz klavieru taustiņiem tika izvietoti alfabēta burti. Tā kā Rolandam ļoti interesē mašīnas, viņi sāka izspēlēt uz klavierēm dažādu automašīnu marku nosaukumus. Rolands nospēlēja vienu vārdu (piemēram, L-A-D-A), bet skolotājs min, kāds vārds ir nospēlēts. Tad viņi mainās lomām – skolotājs spēlē, un audzēknis min vārdu.

Sākumā Rolandam bija daudz vieglāk koncentrēties uz nodarbi, ja izspēlētie vārdi bija īsi, bet jau pēc kāda laika bija iespējams izspēlēt garākus vārdus vai pat īsus teikumus, līdz visbeidzot viņš varēja veidot arī dziesmas. Metodi var izmantot kā pirmo soli notācijās apguvē. Sākumā burtus var arī izkrāsot, tad pakāpeniski iespējams sākt audzēknim mācīt figūrnotis.

Daniels. Gadījums ar Daniela mācīšanu mūsu skolotājiem ir lielā mērā palīdzējis organizēt grupu darbu bērniem ar fiziskām vai garīgām attīstības problēmām, lai gan izmantotā pieeja ir vairāk vispārīga pedagoģiska metode, nevis tieši specifiska mūzikas izglītības jomā. Stāsts ir par to, cik nozīmīgi ir katram grupas dalībniekam piešķirt piemērotu lomu, lai iegūtu vislabākos individuālos mācību rezultātus.

Sešus gadus vecais Daniels darbojas mūzikas grupā bērniem ar attīstības traucējumiem, kuras sastāvā ir bērni vecumā no četriem līdz sešiem gadiem.

Mūzikas stundas laikā viņi dzied un spēlē dažādas spēles un mūzikas instrumentus. Lielākā daļa bērnu ir ar kustību traucējumiem un nespēj pārvietoties, tas nozīmē, ka viņi mūzikas aktivitātēs piedalās sēdus, kustinot pirkstus un rokas.

Daniels vienmēr uzvedas ļoti skaļi, un ar to viņš traucē pārējos. Viņš vēlas, lai ikviens pievērs viņam uzmanību. Lai risinātu šo problēmu, skolotājs sagatavoja dažādas lomu spēles, kurās vienam no bērniem bija jāuzņemas vadošā loma. Kad Daniels tika izvēlēts par vadošo spēlētāju, viņš pēkšņi varēja koncentrēties uz nodarbību un pat spēja dziedāt un

spēlēt kopā ar pārējiem grupas dalībniekiem. Skolotājs saprata, ka Daniels tikai gribēja uzzināt, kādas ir sajūtas, esot līderim, un kad zēns šo pieredzi ieguva, viņa uzvedība mainījās. Viņš kļuva mierīgs un apmierināts. Lomu spēļu rezultātā atklājās, ka Danielam ir ļoti jauka un skaņa balss, un viņš var pat nodziedāt pareizu melodiju. Tā kā viņa atklāts

šis talants, tad zēnam tiek uzticēta līdera loma ne tikai lomu spēlēs, bet arī koncertos, kuros Daniels uzstājas kā solists. Tā viņš iegūst apkārtējo uzmanību nevis ar traucējošu uzvedību, bet ar mūzikas palīdzību. Dziedātāja pieredze Danielam liek justies daudz īpašākam un vērtīgākam.

Anna ir jauna meitene ar garīgās attīstības traucējumiem, kurai ir problēmas arī ar kustību koordināciju un runasspējām. Viņa lieliski saprot vārdus, bet pati var izteikties ar grūtībām. Annas uzvedība ir diezgan neparedzama, dažkārt viņa var būt kaprīza. Vienu brīdi viņa var būt laimīga un atvērta, bet pavisam drīz – nevēlas iesaistīties darbā un ieraujas sevī. Annai ļoti patīk mūzika un kustības, bet viņa piedalās tikai tad, ja ir labā garastāvoklī.

Anna sāka apmeklēt *Tolaram* fonda mūzikas skolu 11 gadu vecumā. Viņa izrādīja zinātkāri un vēlmi apgūt jaunas lietas. Skolotājs parādīja viņai dažādus mūzikas instrumentus un kā uz tiem spēlēt. Annai ļoti interesēja klavierspēle, un ar figūrhošu palīdzību viņa pavisam drīz veiksmīgi sāka apgūt mūziku un izrādīja vēlmi turpināt mācības.

Annas stiprās puses bija klavierspēle, dziedāšana un radošā iztēle. Viņa diezgan ātri iemācījās, kā jāspēlē klavieres, un jau pēc divu gadu ilgas mācīšanās spēlēja ar abām rokām. Meitene vienmēr pati izvēlējās dziesmas, ko mācīties. Annai ļoti pavevās spēlēt pāri ar kādu – viens spēlē kreisās rokas partitūru, bet otrs – labās rokas partitūru. Viņa raiti sekoja līdz otram spēlētājam un varēja pagaidīt, ja partneris kādā brīdī apstājās.

Annas dzīvē ir trīs svarīgas lietas: viņas māte, viņas skola un viņas valsts – Igaunija. Šīs trīs lietas galvenokārt arī tiek iekļautas dziesmās, kuras viņa pati ir sacerējusi, sākumā izvēloties figūrhošus un krāsas, tad tās pierakstot. Vēlāk Anna melodijai pati sacerējusi vārdus. Viņa ļoti lepojās ar paveikto darbu un vēl ilgi vēlējās mūzikas stundās dziedāt tikai savas dziesmas.

Annas māte stāsta, ka meitai vienmēr ļoti patīcis dejot. Māte ir uzšuvusi Annai tērpus, un viņa, iedvesmojoties no tērpiem, izdomājusi dejas. Anna vienmēr izmanto kādus palīg līdzekļus, lai savu deju padarītu vēl atraktīvāku. Lai gan viņai patīk dejot, Annai grūtības sagādāja kustēties ritmā. Lai attīstītu ritma izjūtu, palīdzējusi skolotāja spēlēšana uz bungām.

Pašlaik Annai ir 18 gadu, viņa ir neatkarīga, jauna dāma. Dažreiz viņa atnāk uz mūzikas skolu, lai paspēlētu klavieres vai kādu citu mūzikas instrumentu, bet vairs neapmeklē mūzikas nodarbības pastāvīgi. Pašlaik viņai ļoti interesē arī dziesmu sacerēšana angļu valodā. Mūzika Annai ir palīdzējusi daudzās dzīves jomās. Dziesmu sacerēšana viņai palīdz izteikt sevi, kustība un dejas ir iemācījušas viņai pārvaldīt un koordinēt savu ķermeni, savkuārt instrumentu spēle ir uzlabojusi Annas koncentrēšanās spējas, atmiņu un radošumu.

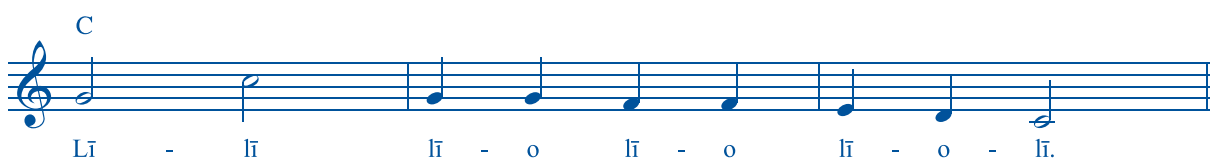
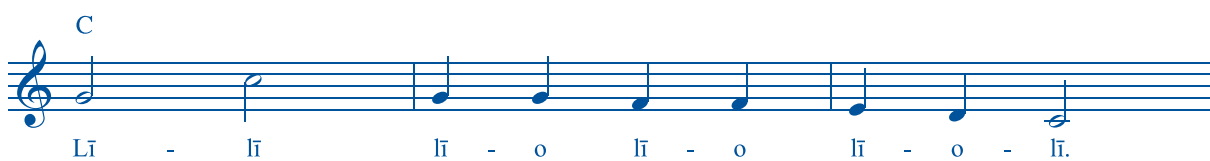
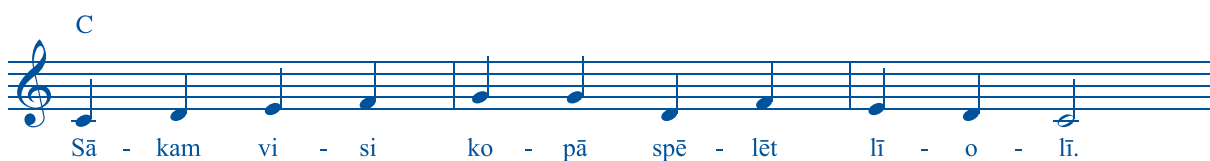
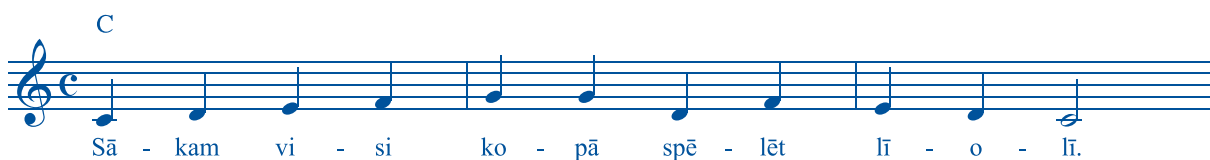
Marko gadījums liecina par to, ka mūzikai var būt daudz plašāka ietekme uz dzīvi nekā mums šķiet. 1998. gadā Marko sāka mācīties mūziku *Resonaari* centrā. Viņš bija slinks un neieinteresēts mācību procesā vai sociālajā sadarbībā, līdz ar to viņam nebija kontakta ar apkārtējiem. Pirmo apmācības gadu laikā Marko iemācījās labi spēlēt basģitāru un klavieres. Pateicoties mūzikas apmācībām, viņš pakāpeniski arvien aktīvāk sāka mācīties un klausīties mūziku arī mājās. Viņš pat mācīja savai mātei spēlēt klavieres. Marko daudz aktīvāk sāka iesaistīties pasākumos ārpus mājas, un, piemēram, taksometra vietā nokļūšanai uz skolu, viņš sāka izmantot sabiedrisko transportu. Marko pat ir iesaistījies politikā un ieguvis draugus no politiskās un kultūras vides.

Pašlaik Marko jau strādā par profesionālu mūziķi un mūzikas skolotāju citiem cilvēkiem ar fiziskās vai garīgās attīstības traucējumiem. Savas muzicēšanas dēļ, viņš pabijis vairākās ārvalstīs: Vācijā, Igaunijā, Itālijā, Japānā un Īrijā. Viņš arī aktīvi iesaistās sabiedriskajā dzīvē, izklaidējoties kopā ar draugiem un lietojot sociālos medijus, kā *Facebook*. Ir pavisam neiespējami iedomāties, ka tikai pirms dažiem gadiem tas pats Marko nespēja veikt algotu darbu un gūt panākumus nevienā dzīves sfērā. Šodien viss ir pilnīgi pretēji. Viņš mīl savu dzīvi un ir veiksmīgs it visā, labi jūtas gan garīgi, gan fiziski.

Marko no atturīga, iebiedēta, klusa jauna vīrieša pārvērties par sabiedrisku un aktīvu personību, kas savu dzīvi ir veltījis mūzikai. Būtībā mūzika viņa dzīvei deva jaunu jēgu, un Marko jūsmo par ikvienu dienu.

Lī-o-lī

Somu tautasdziesma

Pavadījums

Pavadījumu var spēlēt uz klavierēm. Var spēlēt vairāki audzēkņi vienlaikus, kombinējot dažādus instrumentus, piemēram:

- pirmo partiju – klavierēm vai ģitārai (ritms basģitārai),
- otro – pūšamajiem instrumentiem (vai pūšamā instrumenta tembram uz sintezatora),
- trešo – basam (vai basa tembram uz sintezatora),
- vidējā partijā (pūšamā instrumenta tembrs) var spēlēt tercās intervālu, ja ir sarežģīti spēlējot izmantot trīs pirkstus.

Šī dziesma balstīta uz vienu akordu, tāpēc pavadījums ir nemainīgs visas dziesmas garumā.

Šādu *soul* mūzikas stila aranžējumu iespējams izmantot arī citām dziesmām.

Publicēts ar autora atļauju.

DZIESMAS MĒRĶIS

- attīstīt spēles prasmi, sākot ar vienkāršiem akordiem līdz pat daudz sarežģītākām kombinācijām

UZDEVUMS

Veidot akordu pavadījumu

- ritmiski spēlējiet akordu un dziediet melodiju

Melodijas spēlēšana

- mācieties spēlēt tikai pēdējo melodijas (katras rindiņas) takti (*Lī-o-lī*). Dziediet dziesmas pārējās daļas, bet spēlējiet tikai pēdējo takti (*Lī-o-lī*)
- veidojiet dziesmai akordu pavadījumu, bet melodiju iespējiet tikai katras rindiņas pēdējā taktī
- nākamais solis – trenējieties nospēlēt visu dziesmas melodiju

VARIĀCIJAS

Dziedāšana un vārdu sacerēšana

- māciet dziesmu pēc atbalss principa – viens dziedātājs dzied pirmo frāzi, bet uz vārdiem *Lī-o-lī* un piedziedājumā pievienojas visa grupa
- dziesmai iespējams sacerēt savu tekstu

Improvizēšana

- improvizējiet un/vai saceriet dziesmai pamattektu (*Lī-o-lī* daļu spēlējiet kā oriģinālajā dziesmā)
- dziediet ar citu tekstu, piem., “Uzdziedāsim visi kopā” vai “Sāksim deju visi kopā”

DZIESMAS ORIGINĀLVERSIJA

Tradicionālās somu tautasdziesmas vārdi ir ar dažādām variācijām, kas atkarīgi no dziedātāja improvizācijām.

Viena no dziesmas vārdu versijām, ko mums piedāvā Kārlo Ūsitalo, ir šāda:

Tästä tämä soitto alkaa, lii-o-lii

Tästä tämä soitto alkaa, lii-o-lii

Lii-lii-lii-o-lii-o-lii-o-lii

Lii-lii-lii-o-lii-o-lii-o-lii

1 2

1. Riti, riti, saulīt, riti,
helle-helle, lēlo-lēlo
2. Riti, riti gar jūriņu,
helle-helle, lēlo-lēlo
3. Riti pāri galotnēm(i).
helle-helle, lēlo-lēlo
4. Riti tur, kur Tavi brāļi,
helle-helle, lēlo-lēlo
5. Riti tur, kur Tavas māsas,
helle-helle, lēlo-lēlo
6. Brāļi mīt aiz piecām verstīm,
helle-helle, lēlo-lēlo
7. Māsas mīt aiz sešām eglēm,
helle-helle, lēlo-lēlo
8. Riti tur, kur mīļi aijās,
helle-helle, lēlo-lēlo
9. Kur uz rokām Tevi nēsās,
helle-helle, lēlo-lēlo
10. Mīkstās segās izguldinās,
helle-helle, lēlo-lēlo
11. Zelta gultā atpūtinās,
helle-helle, lēlo-lēlo
12. Sidrabpēļos izšūpinās.
helle-helle, lēlo-lēlo

- dziedāšana un kustēšanās vienotā ritmā

Dziedāšana

- skolotājs vai dziesmas vadītājs dzied panta sākuma frāzi, un pārējie dziedātāji pievienojas piedziedājumam: *Helle-helle lēlo-lēlo*
- dziesmas vadītājs var radīt jaunus vārdus un katru reizi veidot citu stāstu
- dziesmu var dziedāt arī kanonā

Soļošana (kustība)

- dziesmas laikā soļojiet pa apli viens aiz otra
- kustieties brīvi, kamēr tiek izdziedāta frāze *Helle-helle lēlo-lēlo*, bet apstājieties, lai noklausītos katra panta sākuma frāzi

Dejošana

- izveidojiet vienkāršas deju kustības, dalībniekiem stāvēt vienā rindā
- lielākā grupā iespējams izveidot vairākas dejojāju rindas vienu aiz otras
- katram atsevišķam dziesmas pantiņam var nomainīt dejas vadītāju (kurš izdomā kustības), padodot vienkāršu un saprotamu signālu

VARIĀCIJAS

Spēle ar bumbu

- stāvot aplī, padodiet uz priekšu bumbu ("saulīti") vai citu priekšmetu no rokas rokā
- sēžot uz grīdas, ripiniet bumbu uz priekšu blakus esošam spēles dalībniekam
- sākumā spēli turpiniet visas dziesmas laikā, bet pēc tam varat apstādināt bumbas padošanu vai ripināšanu brīdī, kad tiek dziedāts jauns dziesmas pantiņš, tad turpiniet darbību, kad tiek dziedāts piedziedājums *Helle-helle lēlo-lēlo*
- izmantojiet divas bumbas vienlaicīgi

Kustību spēle

- divi bērni sadodas rokās un, paceļot tās gaisā, izveido "arku", pārējie iet tai cauri
- turpiniet darbību piedziedājuma laikā, bet apstājieties, lai noklausītos kārtējo dziesmas pantiņu; brīdī, kad kustība apstājas, "arka" (rokas) nolaižas; noķertais spēles dalībnieks pievienojas "arkai"

Rotaļas vārdi (izmantojot dziesmas melodiju):

"Rita saule gar jūriņu. Cik gan tālu viņa dosies?
Meklēsim to debesīs(i), saule mākoņos tur slēpjas.
Tas, kurš pirmais viņu atrod, lai tad stājas vidiņā(i)."

Šis pants, kas veidots pēc dziesmas "Riti, riti" teksta, ir dziedams rotaļas sākumā vai var tikt dalībniekiem nolasīts. Rotaļas turpinājumā dalībnieki dzied dziesmu "Riti, riti" un veic kādas no Variāciju sadaļā iekļautajām darbībām.

Var izvēlēties:

- dziesmas vadītāju,
- dejas vadītāju,
- katrs sev piemērotu mūzikas instrumentu,
- kurš rotaļas dalībnieks uzsāks rotaļu.

DZIESMAS ORIGINĀLVERSĪJA

"Riti, riti" ir viena no vecākajām igauņu tradicionālajām dziesmām – rūnu dziesmām. Senā pagātnē rūnu dziesmas bija ikdienas darba un sabiedriskās dzīves sastāvdaļa. Rūnu dziesmu tradīciju 19. gs. nomainīja tautasdziesmas.

1. Veere, veere, päevakene,
helle-helle, leelo-leelo	5. sõõri sinna, kus su sõsar!
helle-helle, leelo-leelo	9. kahe kää peal kannetakse,
helle-helle, leelo-leelo
2. veere, päeva, vetta mööda,
helle-helle, leelo-leelo	6. Veli viie versta taga,
helle-helle, leelo-leelo	10. pannaks padjule magama,
helle-helle, leelo-leelo
3. lase kaselatva mööda!
helle-helle, leelo-leelo	7. sõsar kuue kuuse taga.
helle-helle, leelo-leelo	11. kullasängi puhkamaie,
helle-helle, leelo-leelo
4. Veere sinna, kus su veli,
helle-helle, leelo-leelo	8. Seal sind hellalt hoietakse,
helle-helle, leelo-leelo	12. hõbesängi hõljumaie.
helle-helle, leelo-leelo

Divi braši somu puiši

Somu tautasdziesma

Tulkojusi Anna Petraškeviča

D A D
 Di - vi bra - ši so - mu pui - ši dej' tie va - ren stal - ti,
 5 D A D
 Di - vi bra - ši so - mu pui - ši dej' tie va - ren stal - ti!
 9 G D A⁷ D
 Sud - rab' kal - tas pī - pes zo - bos, sār - tas bik - ses kā - jās,
 13 G D A⁷ D
 Sud - rab' kal - tas pī - pes zo - bos, sār - tas bik - ses kā - jās.

Dziesmas harmoniskā struktūra

D	%	A	D
Di - vi bra - ši	so - mu pui - ši	dej' tie va - ren	stal - ti,

D	%	A	%
Di - vi bra - ši	so - mu pui - ši	dej' tie va - ren	stal - ti!

G	D	A	D
Sud - rab' kal - tas	pī - pes zo - bos,	sār - tas bik - ses	kā - jās,

G	D	A	D
Sud - rab' kal - tas	pī - pes zo - bos,	sār - tas bik - ses	kā - jās.

DZIESMAS MĒRĶIS

- apgūt pirmos soļus vienkāršu akordu spēlēšanā
- apgūt vienkāršu pavadījumu spēlēšanu grupā

UZDEVUMS

Pavadījums

- vienlaicīgi dziediet un spēlējiet akordus

Klavierspēles vingrinājumi

- spēlējiet melodiju ar labo roku
- sākumā spēlējiet tikai akorda pamatnoti

Akordu spēlēšanas vingrinājumi (vienam cilvēkam vai vairākiem grupā)

- spēlējiet akordu tikai uz pirmās taktsdaļas
- spēlējiet akordu uz pirmās un trešās taktsdaļas (pusnošu pulsācijā)
- spēlējiet akordus ceturtdaļu pulsācijā
- varat spēlēt pavadījumu, izmantojot ritmisko aranžējumu (skat. Ritma karti 46. lpp.)

VARIĀCIJAS

Spēlēt no galvas

- dziediet un spēlējiet dziesmu no galvas

Improvizēšana

- spēlējiet pavadījumu ar akordiem un improvizējiet D-pentatonikas tonkārtā:

- varat kombinēt šo dziesmu kopā ar citām tautasdziesmām šajā grāmatā

DZIESMAS ORIGINĀLVERSĪJA

Dziesmas vārdi ir Pohjanmā (somu *Pohjanmaa*, zviedru *Ostrobothnia*) reģiona dialektā:

Kaksipa poikaa Kurikasta niin komiasti liikkuu,
Punaset oli resorit ja hopiasta peslaiippiu.

Bēdu, manu lielu bēdu

Latviešu tautasdziesma

2. Liku bēdu zem akmeņa,
Pāri gāju dziedādams.
Ramtai, ramtai, radiridi, rīdi,
Ramtai, rīdi, rallallā.

3. Es negāju noskumusi
Nevienā(i) vietīnā.
Ramtai, ramtai, radiridi, rīdi,
Ramtai, rīdi, rallallā.

4. Ar dziesmiņu druvā gāju,
Ar valodu sētiņā.
Ramtai, ramtai, radiridi, rīdi,
Ramtai, rīdi, rallallā.

DZIESMAS MĒRĶIS

- apgūt spēlēšanu grupā
- apgūt sarežģītākas melodijas un pavadījuma spēli

UZDEVUMS

Aranžējums

- aranžējums ietver gan vienkāršas, gan sarežģītākas partijas; apdomājiet rūpīgi, kāds uzdevums katram spēlētājam būtu piemērotāks
- atsevišķas partijas apgūstiet, spēlējot un dziedot visi kopā

VARIĀCIJAS

- pavadījumu var spēlēt grupā, kur spēlē Orfa instrumentus, sintezatorus vai orķestra instrumentus

Aranžējums spēlēšanai grupā

Latviešu tautasdziesma
Andra Jansona aranžējumā

Bē - du, ma - nu lie - lu bē - du, es par bē - du ne - bē - dāj'.

Ram - tai, ram - tai, ra - di ri - di rī - di, ram - tai - rī - di, ra - la - lā.

Juku, juku sīki putni

Latviešu tautasdziesma

Ju - ku, ju - ku, sī - ki put - ni, vi - du, vi - du va - na - dziņ!

5
Ssss, mu - ši - ņas, sss, o - di - ņi, dun - dun, res - nie dun - du - ri.

2. Juku, juku, lieli putni,
Vidu, vidu vanagi.
S-s-s mušiņas,
S-s-s odiņi,
Dun, dun resnie dunduri.

DZIESMAS MĒRĶIS

- iemācīt bērniem muzikālu spēli

UZDEVUMS

Roku kustību vai pirkstu kustību spēle

- dziediet un spēlējiet, kā rādīts zīmējumos

Kustība

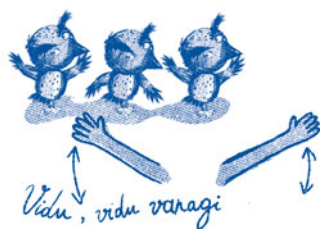
- dziedot par maziem putniņiem, vanagu, odu un dunduru, imitējiet tos kustībās
- izdomājiet paši savas kustības

VARIĀCIJAS

- kustības aizvieto jiet ar dažādu ritma instrumentu spēli, lai ilustrētu dziesmas vārdus
- mainiet dziedājuma skaļumu, dinamiku un raksturu, spēlējot un kustoties atbilstoši tam, ko dziedat, un parādot atšķirību starp sīkiem putniņiem, vanagiem, odiem un dunduriem

Oriģinālā šī ir pirkstu rotaļa, bet nereti bērniem ir vienkāršāk vispirms apgūt roku kustības, bet pirkstu kustības (sīkās motorikas prasmes) mācīties vēlāk.

Roku spēle

Juku, juku, lieli putni,
Vidu, vidu vanagi.

S-s-s mušiņas, s-s-s odiņi,
Dun, dun resnie dunduri.

Pirkstu spēle

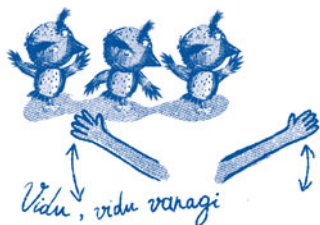
Juku, juku, lieli putni,
Vidu, vidu vanagi.

S-s-s mušiņas, s-s-s odiņi,
Dun, dun resnie dunduri.

Vienkāršāks variants roku spēlei:

1.

Juku, juku, lieli putni,
Vidu, vidu vanagi.

S-s-s mušiņas, s-s-s odiņi,
Dun, dun resnie dunduri.

2.

Juku, juku, lieli putni^{1.}

Vidu, vidu vanagi^{2.}

Juku, juku, lieli putni,
Vidu, vidu vanagi.

Dun-dun resnie dunduri

S-s-s mušiņas, s-s-s odiņi,
Dun, dun resnie dunduri.

3.

Juku, juku, lieli putni,
Vidu, vidu vanagi.

S-s-s mušiņas, s-s-s odiņi,
Dun, dun resnie dunduri.

Trullan trullan

Somu tautasdziesma

Marku Kaikonena aranžējumā

A

C Dm G7 C

Trul - lan, trul - lan trul - la lal - la lei. Trul - lan, trul - lan trul - la lal - la lei.

C Dm G7 C

Trul - lan, trul - lan trul - la lal - la lei. Trul - lan, trul - lan trul - la lal - la lei.

B

Ent - ten tent - ten tee - li - ka ment - ten, his - sun kis - sun vaa - pu - la vis - sun.

Ee - lin kee - lin lot. Vii - pu - la vaa - pu - la vot.

A Trullan, trullan, trulla-lalla-lei, Trullan, trullan, trulla-lalla-lei.
Trullan, trullan, trulla-lalla-lei, Trullan, trullan, trulla-lalla-lei.

C

Ul - le dul - le doff. Kink - ke laa - de koff.

Kof - fe - laa - de kink - ke - laa - de ul - le dul - le doff.

A Trullan, trullan, trulla-lalla-lei, Trullan, trullan, trulla-lalla-lei.
Trullan, trullan, trulla-lalla-lei, Trullan, trullan, trulla-lalla-lei.

D (improvizācija)

A Trullan, trullan, trulla-lalla-lei, Trullan, trullan, trulla-lalla-lei.
Trullan, trullan, trulla-lalla-lei, Trullan, trullan, trulla-lalla-lei.

DZIESMAS MĒRĶIS

- veidot dziesmu rondo formā (ABACADAEA)
- dziesmas vārdu ritmiska skaitīšana

UZDEVUMS

A daļa

- dziedāšana

B, C un D daļas

- izrunājiēt dziesmas vārdus aktīvi un ritmiski
- saceriet arī citus pantiņus un improvizējiēt

VARIĀCIJAS

Veidojiēt dziesmas pavadījumu ar ķermeņa kustībām/piesitieniem (ķermeņa perkusijas)

- sākumā ritmiski ar pirkstiem veidojiēt knipju skaņu
- pēc tam mainiet – knipsis un plaukstu sasišana
- varat veidot dažādas ķermeņa perkusijas visai dziesmai

Spēlēšana

- izspēlējiēt vārdu ritmu un visu dzejoļu ritmu ar ķermeņa perkusijām (sākumā plaukšķiniot plaukstas, tad veidojiēt kādus sarežģītākus sitienus) un/vai izmantojiēt dažādus sitamos instrumentus

Kustības

- A daļas laikā dejiējiēt
- izvēliētiēs, kā veidosiēt atlikušās dziesmas daļas (ritmiski skaitot dzejoļus ar atskaņām, dejiējiēt ar kādu pārī, sitot plaukstas vai veicot citas ķermeņa perkusijas, vai arī izmantojiēt sitamos instrumentus)

Jūs varat kombinēt šīs dziesmas daļas kopā ar citām šīs grāmatas dziesmām, piemēram, pantiņi ar atskaņām ļoti labi pielāgojami arī tautasdziesmu starpspēļu laikā.

DZIESMAS ORIĢINĀLVERSIJA

Dziesmas vārdi un atskaņas ir bez jebkādas nozīmes – vienkārši skaņu rotaļa.

Jājam, jājam mēs ar zirgu

Latviešu tautasdziesma

Jā - jam, jā - jam mēs ar zir - gu, ja tas kri - tīs, ņem - sim ci - tu.

5
So - liem, so - liem, rik - šiem, rik - šiem, au - lek - šiem, au - lek - šiem.

2. Jājam, jājam mēs ar zirgu,
Ja tas kritīs, ņemsim citu.
Soļiem, soļiem, rikšiem, rikšiem
Aulekšiem, aulekšiem.

DZIESMAS MĒRĶIS

- ritmiskā pulsa un dažādu nošu vērtību apguve (ceturtdaļnotis, astotdaļnotis, triolas)

UZDEVUMS

Dziesmas ritmiskis pavadījums

- vispirms izmantojiet dažādas ķermeņa perkusijas (plaukšķināšanu u.c.)
- vēlāk izmantojiet sitamos instrumentus

Kustības

- izmantojiet dažādas kustības, lai attēlotu soļošanu, rikšošanu, aulekšošanu
- pirmās frāzes laikā ritmiski soļojiet
- otrajā dziesmas daļā veiciet kustības atbilstoši dziesmas vārdiem

VARIĀCIJAS

Dziesmas pirmajā posmā dejojiet kā zirdziņš – soļos, rikšos un aulekšos

- mainiet kustības, parādot dažādas izteiksmes un raksturojumu (laimīgs zirdziņš, noguris zirdziņš, lēnāk – ātrāk, mainīgu dinamiku un skaļumu, u.c.)

Dziesmas otrajā posmā dažādās nošu vērtības izspēlējiet ar ķermeņa perkusiju palīdzību vai izmantojot sitamos instrumentus.

Veidojiet jaunas dziesmas versijas, kurās apdziedāti citi dzīvnieki.

Dažkārt ir vieglāk, ja skolotājs dzied un skolēni koncentrējas tikai uz ritmiskā pavadījuma spēli. Bet varat arī apvienot kustības ar dziedāšanu.

Līdzīgi, kā citas tautasdziesmas, “Jājam, jājam” sniedz iespēju veikt dažādus uzdevumus, piemēram, tādus, kuru izpildei nepieciešams koncentrēties (ritma vingrinājumi), kā arī brīvākas un jautrākas daļas (kustības kā zirdziņam). Uzdevumu dažādošana palīdz uzturēt interesi par dziesmu.

Spēlētprieks

Igauņu tautasdziesma

Teksta autore Sirli Veinsara
Tulkojusi Anna Petraškeviča

C F G C

Mū - su To - mam bun - gas ir, viņš tās bun - go bum, bum, bum.

C F G C

Mū - su To - mam bun - gas ir, viņš tās bun - go bum, bum, bum.

C G C

Bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum,

C G C

bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum, bum.

2. Maija spēlē vijoli,
Viņai skan tā čī, čī, čī.
Čī, čī, čī...
3. Kaimiņ' Annai flauta ir,
Viņa spēlē pill, pill, pill.
Pill, pill, pill...
4. Dūdas spēlē onkuls Jāns,
dū, dū, dū, dū, dū tās skan.
Dū, dū, dū...
5. Skolotājai zvaniņš ir,
Tas skan dill, dill, dill, dill, dill.
Dill, dill, dill...

DZIESMAS MĒRĶIS

- iepazīstināt audzēkni ar dažādiem instrumentiem (bungas, vijole, flauta, dūdas, zvaniņi u.c.)

UZDEVUMS

Dažādu instrumentu izmantošana

- dziesmas laikā rādiet instrumentus vai to attēlus
- dziesmas laikā demonstrējiet šī instrumenta skanējumu vai atskaņojiet ierakstu, kurā tas dzirdams

Spēle

- imitējiet instrumenta spēli atbilstoši dziesmas vārdiem

VARIĀCIJAS

Dziesmas vārdu maiņa

- saceriet jaunus vārdus, lai iepazīstinātu ar citiem instrumentiem
- iespējams veidot dziesmu arī par citām lietām, piemēram, par krāsām, automašīnām u.c.
- mainiet dziesmas vārdus saskaņā ar oriģinālās igauņu dziesmas paraugu un pedagoģisko ideju

Dziesma ir piemērota arī elpošanas un pūšanas vingrinājumiem.

Idejas elpošanas un pūšanas vingrinājumiem:

- klusa ieelpa un izelpa,
- ieelpa caur degunu un izelpa caur muti,
- vienkārša pūšana – “vējiņa” veidošana,
- karsta un vēsa gaisa izpūšana,
- izelpas laikā teikt kādu līdzskani (k, p, t),
- dziesmu iespējams spēlēt, izmantot dažādus instrumentus (mutes harmonikas, flauta).

DZIESMAS ORIĢINĀLVERSIJA

Dziesmas vārdi igauņu valodā:

Pillilugu

1. Tõistre Tõnul torupill, sellel mängib tirilill 2x
Pill, pill, pill, tirilill, lill, lill ...	4. Sauna Jaanil sarvepill, sellel mängib tirilill 2x
Pill, pill, pill, tirilill, lill, lill ...
2. Meie Matsil mahe pill, sellel mängib tirilill 2x
Pill, pill, pill, tirilill, lill, lill ...	5. Igaühel oma pill, sellel mängib tirilill 2x
Pill, pill, pill, tirilill, lill, lill ...
3. Karjapoisil pajupill, sellel mängib tirilill 2x
Pill, pill, pill, tirilill, lill, lill ...	

Tautasdziesmas aranžējumu veicis Riho Pēts (*Riho Päts*), pirmās mūzikas skolas Igaunijā dibinātājs. Viņa galvenais princips skolā bija apmācībām piemērotas dziesmas izvēle, lai bērni varētu spēlēt un dziedāt.

Kusties līdzi

Autors Marku Kaikonens
Tulkojusi Anna Petraškeviča

C

Kus - ties lī - dzi. Kus - ties lī - dzi.

F C

Kus - ties lī - dzi. Kus - ties lī - dzi.

G C

Kus - ties lī - dzi. Kus - ties lī - dzi.

Dziesmas harmoniskā struktūra

Sarežģītāks akordu pavadījums

C Kus - ties līdzi.	F	C Kus - ties līdzi.	%
F Kus - ties līdzi.	%	C Kus - ties līdzi.	A
Dm Kus - ties līdzi.	G	C Kus - ties līdzi.	%

Piezīme: simbols “%” nozīmē, ka tiek atkārtots iepriekšējais akords.

DZIESMAS MĒRĶIS

- paužu ritmizēšana ("cik daudz")
- apgūt 12 taktu jeb blūza un roka formu/struktūru

UZDEVUMS

- mācīt ritmizēt pauzes vai spēlēt akordus dziesmas muzikālajā daļā

Pauzes (ritma vingrinājums)

- skolēns var mācīties, klausoties vai atdarinot pasniedzēju
- varat ritmiski norunāt dziesmas vārdus, bet pauzes ritmizēt uz kāda instrumenta vai vienkārši skaitīt

Kustības

- veiciet vienu kustību pēc vārdiem "Kusties līdzī"
- veiciet arvien vairāk kustību pēc vārdiem "Kusties līdzī" (veiciet tik kustību, cik nošu ir katras rindiņas otrajā taktī)
- vispirms tekstu tikai ritmiski norunāji, bet vēlāk arī pavadiet, piemēram, uz klavierēm

Solo spēlēšana

- ritmizēji pauzes, sākumā sasitot plaukstas, bet pēc tam izmantojot sitamos instrumentus
- ritmizēji pauzes uz sintezatora (klavierēm) ar vienu noti (C), sākumā ar vienu roku, bet pēc tam ar abām
- vēlāk pievērsiet audzēkņa uzmanību D notij 10. taktī

Spēlēšana grupā

- trenējieties spēlēt 12 taktu blūza formu ar atbilstošu akordu secību
- spēlējiet paužu vietas unisonā
- izveidojiet aranžējumu, kur daži spēlētāji ritmizē paužu vietas, kamēr citi spēlē akordus, sekojot dziesmas harmoniskajai struktūrai

VARIĀCIJAS

- vispirms mēģiniet pauzes laikā spēlēt vienu vai divas notis, bet vēlāk pat trīs vai četras notis
- vizuāli parādiem mūziķiem, cik daudz nošu ir jāspēlē pauzes laikā
- ja mācāt iesācējus, ir svarīgi izmantot ļoti vienkāršu un ritmisku pavadījumu, vajag arī dziedāt līdzī, lai zinātu pareizo vietu, kur atrodas pauzes
- ja mācāt pieredzējušus spēlētājus, pārbaudiet, cik veiksmīgi viņi var atrast paužu vietas, ja dziesmas pavadījums tiek variēts un netiek dziedāta melodija

Mere pidu

Autore Virve Kestere (*Virve Köster*)

Val - ged ka - ja - kad ki - sa - vad ran - nal pu - na - päi - ke - se
 loo - jan - gu eel. Tuu - le - kee - ri - ses jõu - a - vad ran - da
 val - ged lai - ned, mis mur - du - vad teel. Me - ri on, me - ri
 jääb, me - ri o - le - ma - peab, lai - ne lak - su - des ran - na - le lööb.
 Tih - ti juh - tub ka nii, me - ri pi - du peab siin, lai - ned mü - hi - nal
 ran - du - vad siis. 1. C Tih - ti siis. 2. C 2. Si - ni -

2. Sinimeri, su vahusel pinnal
 näkineide seal tantsimas näen.
 Ja meri on sünge kui hauas,
 ei tähti seal vilkumas näe.

Meri on

3. Näkineiu, sa punud mul pärga
 merelainete sügavas vees.
 Vesiroosidest punutud paelad
 minu ümber sa armutult seod.

Meri on....

DZIESMAS MĒRĶIS

- dejošana saskaņā ar zemāk aprakstīto horeogrāfiju
- valša ritma apgūšana

UZDEVUMS

Spēlēšana

- praktizējiet valša ritmu, izmantojiet Ritma kartē aprakstīto aranžējumu

Horeogrāfija (spēle notiek aplī)

A daļa

- astoņas taktis ejiet uz kreiso pusi dziesmas ritmā; sāciet ar labo kāju
- astoņas taktis ejiet uz labo pusi dziesmas ritmā; sāciet ar kreiso kāju

B daļa

- četras taktis – līganām kustībām paceliet un nolaidiet rokas
- četras taktis – sadodieties visi rokās un soļojiet uz apla centru
- četras taktis – šūpojiet rokas augšā lejā
- četras taktis – soļojiet atpakaļ no centra uz ārpusi un veidojiet atkal lielu, plašu apli
- četras taktis – vienu soli pa kreisi, vienu pa labi, atlaidiet rokas, apgriezieties ap savu asi un sasitiet plaukstas

VARIĀCIJAS

Sarežģītāka horeogrāfija

- kombinējiet klasiskā valša soļus ar idejām no iepriekš aprakstītās horeogrāfijas
- dejojiet valsi pa pāriem
- dejojiet valsi viens pats, sasitot plaukstas

DZIESMAS ORIĢINĀLVERSIJA

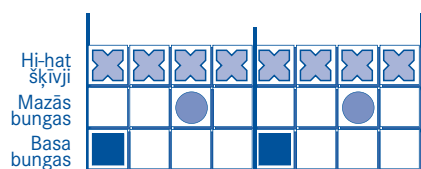
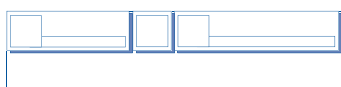
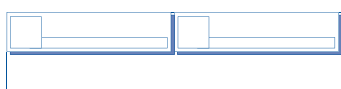
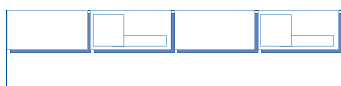
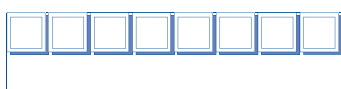
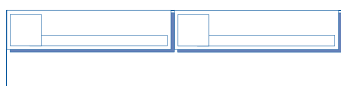
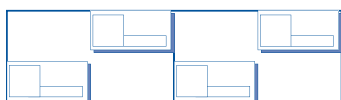
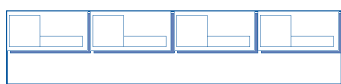
Dziesmas autore ir tautas teicēja un dziesminiece no Kihnu salas Virve Kestere. Viņa sacerējusi un sarakstījusi vārdus vairāk nekā 200 dziesmām. Vispopulārākā viņas dziesma ir *Mere pidu* ("Jūras svētki"), kuru bieži atskaņo gan Igaunijā, gan ārpus tās.

Dziesmas teksta skaidrojums.

Dziesma ir par vētru jūrā, virs kuras klaigā kaijas un jūras viļņi sitas pret krastu. Kad ir vējš un vētra, tad jūra sūta krastam putojošus viļņus.

Ritma karte

Ritms

Klavieres Nr. 1

Spēlējiet ar labo roku:

- viegli: spēlējiet tikai akorda pamatnoti
- sarežģīti: spēlējiet trijskani

Klavieres Nr. 2

Spēlējiet ar labo roku trijskani

Spēlējiet ar kreiso roku tikai akorda pamatnoti

Sintezators

Labā roka:

- spēlējiet tikai akorda pamatnoti

Ģitāra Nr. 1

Pavadījums ar akordiem

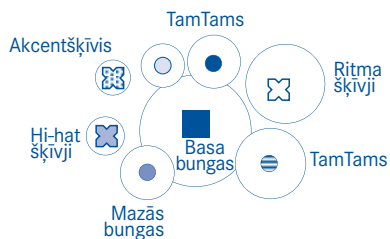
Ģitāra Nr. 2

Pavadījums ar akordiem

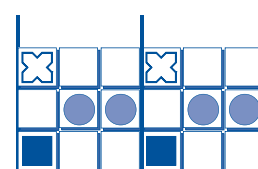
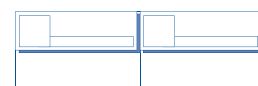
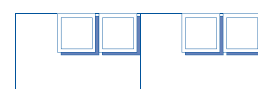
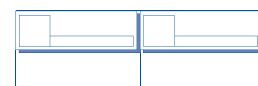
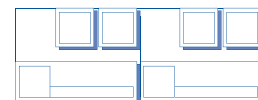
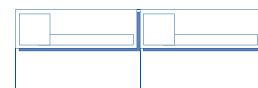
Bass

Spēlējiet akorda pamatnoti

Bungas

Valsis

Autortiesības uz figūrnotīm © Kaarlo Uusitalo, 1996

Autortiesības uz figūroņu pierakstu © Markku Kaikkonen un Kaarlo Uusitalo, 1998

DZIESMAS MĒRĶIS

- veidot izpratni par 3/4 un 4/4 taktsmēru
- veidot izpratni par ritmu, spēlējot grupā
- notācijai lasīšanas pamatu apguve

UZDEVUMS

Ritma karte

Ritma kartē ar krāsām un figūrām atspoguļoti dažādi ritmi spēlēšanai instrumentālā grupā. Kvadrāts apzīmē pirmo noti. Pie kvadrāta piezīmētā “aste” norāda uz nots garumu. Lietojot Ritma karti, ir viegli atšķirt katra instrumenta uzdevumu. Ritma karte ir izveidota ar Figūrnošu notācijas sistēmas© palīdzību.

Spēlēšana grupā

- praktizējiet dažādas ritma daļas unisonā
- sākumā spēlējiet tikai vienu akordu katrā taktī
- pakāpeniski varat spēlēt vairākus akordus taktī, līdz dziesma zināma un ir iespējams spēlēt akordus ceturtdaļu pulsācijā

Kustības/ķermeņa perkusijas

- praktizējiet roku vai kāju piesitienus takts trešajā un ceturtajā daļā ceturtdaļu pulsācijā

Veidojiet dziesmai sekojošu pavadījumu:

- veidojiet ķermeņa perkusijas 3/4 taktsmēram: sasit plaukstu – divi plaukstu piesitieni pie krūtīm,
- veidojiet ķermeņa perkusijas 4/4 taktsmēram: sasit plaukstu – veido knipi (pusnošu un ceturtdaļu pulsācijā).

Kustības

Pasniedzējs spēlē dziesmu, mainot ritmu no 3/4 uz 4/4 taktsmēru:

- soļot, kad pasniedzējs spēlē 4/4 taktsmērā,
- dejojot pāri, kad pasniedzējs spēlē 3/4 taktsmērā.

VARIĀCIJAS

Ja strādājat ar iesācējiem, ir svarīgi apgūt atšķirības starp dažādiem ritmiem, skaitot līdz trīs vai četri un tam pievienojot kustību, deju vai ritmiskās spēles.

Varat izmantot Ritma karti arī darbā ar daudz pieredzējušākiem audzēkņiem. Tāpat varat izveidot savu vienkāršāku Ritma karti audzēkņiem, kam tas nepieciešams.

Izmantojot šāda veida aranžējumu, varat veidot pavadījumu visām šīs grāmatas dziesmām.

Obladi oblada

Autori: Pols Makartnijs un Džons Lenons
(Paul McCartney & John Lennon)

A	C	%	G	%
	Desmond has a	barrow in the	market	place.

G	%	C	%
Molly is the	singer in a	band.	

C	%	F	%
Desmond say to	Molly "girl I	like your face"	and Molly

C	G	C	%
says this as she	takes him by the	hand.	Obla-

B	C	%	G	Am
	di, obla -	da, life goes	on,	brah

C	G	C	%
Lala, how the	life goes	on.	

C	F	%	%	%
	In the couple of	years they have	built a	home sweet

C	%	%	%
home.			

F	%	%	%
With a couple of	kids running	in the yard.	Of

C	%	G	%
Desmond and	Molly	Jones.	

A 2

Desmond takes a trolley to the jewelry store
Buys a twenty carat golden ring.
Takes it back to Molly waiting at the door
And as he gives it to her she begins to sing.

Structure: A – B – B
A – B – B – C
A – B – B – C
A – B – B

A 3

Happy ever after in the market place
Molly lets the children lend a hand.
Desmond stays at home and does his pretty face
And in the evening she's a singer with a band.
Piezīme: simboli "%" nozīmē, ka tiek atkārtots
iepriekšējais akords.

¹ Populāro dziesmu kategorijā ir iekļautas visiem zināmas dziesmas, tādēļ melodija dota tikai dziesmas sākumam, lai nepieciešamības gadījumā to atsauktu atmiņā.

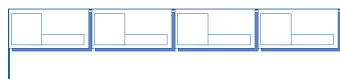
© Copyright 1968 Sony/ATV Music Publishing (UK) Limited.
All Rights Reserved. International Copyright Secured.
Used by permission of Music Sales Limited.

Melodija:

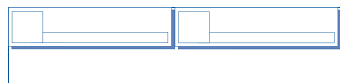

Ritma karte (Ritma kartes instrukcijas skatīt 46. lpp.)

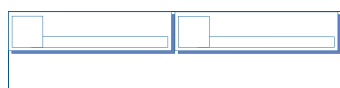
Vienkāršs vingrinājums

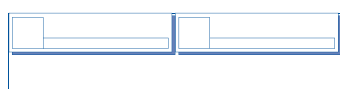
Klavieres

Sintezators

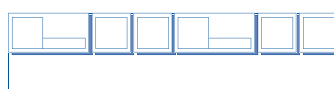
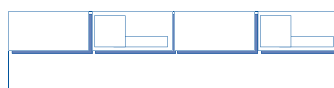
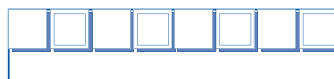

Ģitāra

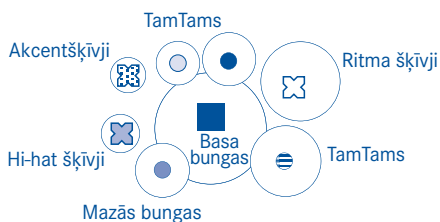
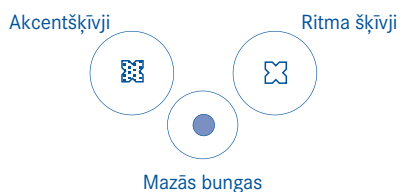

Basģitāra

Sarežģītāks vingrinājums

Bungas			
Akcentšķīvji	Hi-hat šķīvji		
Ritma šķīvji	Mazās bungas		
Mazās bungas ar abām rokām	Basa bungas		

Vienkāršs vingrinājums

- spēlējiet pavadījumu, izmantojot vienu akordu
- pakāpeniski pievienojiet vairākus akordus

Sarežģītāks vingrinājums

- spēlējiet ritmiskos vingrinājumus no Ritma kartes saskaņā ar dziesmas harmonisko struktūru
- kombinējiet vienkāršus un sarežģītus vingrinājumus, atbilstoši audzēkņa spējām

Autortiesības uz figūrnotīm © Kaarlo Uusitalo, 1996

Autortiesības uz figūrnošu pierakstu © Markku Kaikkonen un Kaarlo Uusitalo, 1998

Have you ever seen the rain

Autors Džons Fogertijs (*John Fogerty*)

Intro	Em	C	G	D
-------	----	---	---	---

G	%
---	---

A	G	%	%	%
	Someone told me	long ago. There's a	calm before the	storm, I

D	%	G	%
know,	it's been coming	for sometime.	

G	%	%	%
When it's over,	so they say,	it'll rain a	sunny day, I

D	%	G	%
know,	Shining down like	water.	

B	C	D	G	Em
	I want to	know, have you	ever seen the	rain.

C	D	G	Em
I want to	know, have you	ever seen the	rain.

C	D	G	%
Coming	down on a sunny	day.	

2. Yesterday, and days before,
Sun is cold and rain is hard, I know
It can't stop, I wonder.
I want to know...

Struktūra: INTRO ²
A – B
A – B – B

Piezīme: simbols “%” nozīmē, ka tiek atkārtots
iepriekšējais akords.

² INTRO – varianti dziesmas ievadam

Melodija:

A G

Some-one told me long a-go, there's a calm be-fore the storm, I know,

D G

it's been co-ming for some time.

G

When it's o-ver so they say, it will rain a sun-ny day, I know,

D G

shi-nin' down like wa-ter.

B C D G G/F# Em Em/D

I wan-na know, have you e-ver seen the rain.

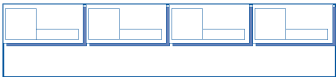
C D G

Co-min' down on a sun-ny day.

By permission Prestige Music Ltd 1 Wyndham Yard, London W1H 2QF

Ritma karte (Ritma kartes instrukcijas skatīt 46. lpp.)

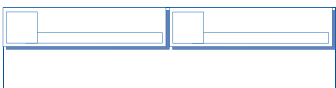
Vienkāršs vingrinājums

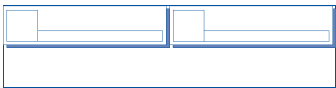
Klavieres

Sintezators

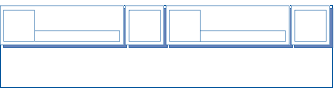
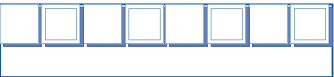

Ģitāra

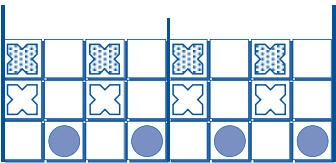

Basģitāra

Sarežģītāks vingrinājums

Bungas

Akcentšķīvji

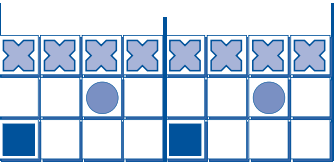
Ritma šķīvji

Mazās bungas
ar abām rokām

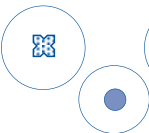
Hi-hat šķīvji

Mazās
bungas

Basa
bungas

Akcentšķīvji

Ritma šķīvji

Mazās bungas

TamTams

Akcentšķīvji

Hi-hat šķīvji

Basa
bungas

Mazās bungas

Ritma šķīvji

TamTams

Sarežģīts vingrinājums:

- A daļu varat spēlēt ar basģitāru, izspēlējot tikai akorda pamatnoti un akorda piekto noti

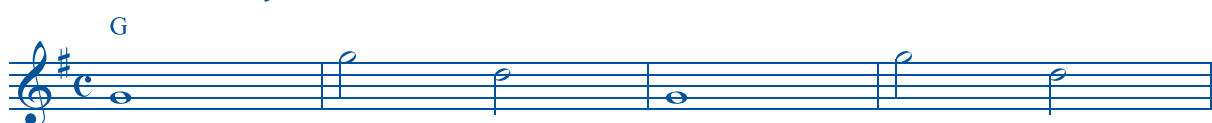
- B daļu spēlē tikai basģitāra

Šāda veida basģitāras partitūras paraugu varat izmantot, aranžējot citas grāmatā iekļautās dziesmas (piem., "Somu puisi").

Intro:

- vienkāršotā versija

- sarežģītā versija

Mammu, es gribu

Autors Mārtiņš Brauns

Mam - mu, es gri - bu, mam - mu, es gri - bu, es gri - bu, gri - bu, gri - bu, gri - bu, gri - bu, gri - bu, gri - bu.

gri - bu. O, mam - mu, o, mam - mu, o, mam - mu, es gri - bu 1.būt labs hal - tū - 2.būt labs spe - ciā -

rists! Nu kā, nu kā, nu kā, nu kā tā var! Nu kā tā var! tas ir lab', nu tas ir lab! Pro - fe - si - o - nā - li, lists! Nu jā, nu jā, nu jā, nu

pro - fe - si - o - nā - li, in - di - vi - du - ā - li, in - di - vi - du - ā - li, jā! Bet, Fine

1. Bet, mammu, es gribu, mammu, es gribu,
Es gribu, gribu, gribu, gribu, gribu,
O, mammu, o, mammu, o, mammu,
Es gribu būt labs haltūrists.
Nu, kā, nu kā, nu kā, nu kā,
Nu kā tā var! Nu kā tā var!

2. Bet, mammu, es gribu, mammu, es gribu,
Es gribu, gribu, gribu, gribu, gribu,
O, mammu, o, mammu, o, mammu,
Es gribu būt labs speciālists.
Nu, jā, nu, jā, nu, jā, nu, jā,
Nu, tas ir labi, nu, tas ir labi.

Profesionāli, profesionāli,
Individuāli, individuāli,
Profesionāli, profesionāli,
Individuāli, jā.

3. Bet, mammu, es gribu, mammu, es gribu,
Es gribu, gribu, gribu, gribu, gribu,
O, mammu, o, mammu, o, mammu,
Es gribu būt labs karatists.
Nu, jā, nu, jā, nu, jā, nu, jā,
Nu, tas ir labi, nu, tas ir labi.

Profesionāli, profesionāli,
Individuāli, individuāli,
Profesionāli, profesionāli,
Individuāli, jā.

5. Bet, mammu, es gribu, mammu, es gribu,
Es gribu, gribu, gribu, gribu, gribu,
O, mammu, o, mammu, o, mammu,
Es ļoti gribu atpūsties.
Nu, kā, nu kā, nu kā, nu kā,
Nu kā tā var! Nu kā tā var!

Profesionāli, profesionāli,
Individuāli, individuāli,
Profesionāli, profesionāli,
Individuāli, jā.

4. Bet, mammu, es gribu, mammu, es gribu,
Es gribu, gribu, gribu, gribu, gribu,
O, mammu, o, mammu, o, mammu,
Es gribu būt labs komponists.
Nu, jā, nu, jā, nu, jā, nu, jā,
Nu, tas ir labi, nu, tas ir labi.

6. Bet, mammu, es gribu, mammu, es gribu,
Es gribu, gribu, gribu, gribu, gribu,
O, mammu, o, mammu, o, mammu,
Es ļoti gribu spēlēties.
Nu, jā, nu, jā, nu, jā, nu, jā,
Nu, tas ir labi, nu, tas ir labi.

DZIESMAS MĒRĶIS

- apgūt spēlēšanu grupā

UZDEVUMS

Spēlēšana

- spēlējiet akordus ritmā
- iemācieties spēlēt no galvas (dziesmā izmantoti tikai 2 akordi)

Pavadījuma spēlēšana

- aranžējumā ir gan vienkāršākas, gan sarežģītākas partijas, kas piemērotas mūziķiem ar dažādām muzicēšanas iemaņām
- mācieties atsevišķas partijas kopā grupā

Orķestrācija

- šo pavadījumu varat spēlēt arī grupā, izmantojot Orfa instrumentus, sintezatorus vai orķestra instrumentus

DZIESMAS ORĢINĀLVERSIJA

Dziesma rakstīta latviešu dramaturga Paula Putniņa teātra izrādei “Gaidīšanas svētki”.

Mammu, es gribu

Autors Mārtiņš Brauns
Andra Jansona aranžējums

Mam-mu, es gri-bu, mam-mu, es gri-bu, es gri-bu, gri-bu, gri-bu, gri-bu, gri-bu, o

The first system of the musical score for 'Mammu, es gribu' consists of six staves. The top staff is a treble clef with a 4/4 time signature, featuring a continuous eighth-note melody. The second staff is a treble clef with a 4/4 time signature, featuring a simple harmonic accompaniment. The third staff is a treble clef with a 4/4 time signature, featuring a melody with lyrics. The fourth staff is a bass clef with a 4/4 time signature, featuring a simple harmonic accompaniment. The fifth staff is a bass clef with a 4/4 time signature, featuring a simple harmonic accompaniment. The sixth staff is a bass clef with a 4/4 time signature, featuring a simple harmonic accompaniment.

5
mam-mu, o mam-mu, o mam-mu, es gri bu but labs spe - ciā - lists. Nu tas ir lab',nu

The second system of the musical score for 'Mammu, es gribu' consists of six staves. The top staff is a treble clef with a 4/4 time signature, featuring a continuous eighth-note melody. The second staff is a treble clef with a 4/4 time signature, featuring a simple harmonic accompaniment. The third staff is a treble clef with a 4/4 time signature, featuring a melody with lyrics. The fourth staff is a bass clef with a 4/4 time signature, featuring a simple harmonic accompaniment. The fifth staff is a bass clef with a 4/4 time signature, featuring a simple harmonic accompaniment. The sixth staff is a bass clef with a 4/4 time signature, featuring a simple harmonic accompaniment.

2

9

tas ir lab', nu tas ir lab'. Pro - fe - si - o - nā - li, pro - fe - si - o - nā - li,

12

in - di - vi - du - ā - li, in - di - vi - du - ā - li, jā.

My heart will go on

Autori: Džeimss Horners un Vils Dženingss
(James Horner & Will Jennings)

Intro

	Am	G	F	G
--	----	---	---	---

A

1. C	G	F	G
Ev - 'ry night in	my dreams I	see you, I	feel you,
2. Love can touch us	one time, and	last for, a	life - time

C	G	F	G
that is how I	know you, go	on.	
and ne - ver	go 'til, we're	gone.	

C	G	F	G
Far a-cross the	dis - tance and	spa - ces be -	tween us
Love was when I	loved you, one	true time, I	hold to

C	G	F	G
You have come to	show you, go	on.	
in my life we'll	al - ways, go	on.	

B

1. Am	G	F	G
2. Near,	far, wher -	ev - er you	are I be -
3. You're	here, there's	nothing I	fear, and I

Am	G	F	G
lieve that the	heart does go	on.	
know that my	heart will go	on.	

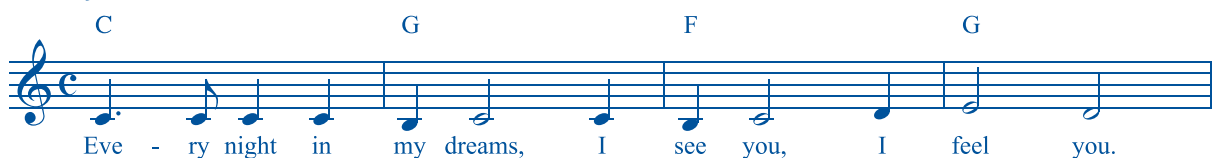
Am	G	F	G
Once	more you	o - pen the	door and you're
We'll	stay for -	ever this	way you are

Am	G	F	G
here in my	heart and my	heart will go	on.
safe in my	heart and my	heart will go	on. and

Fine	C
	on.

Struktūra: INTRO - A - B
 INTRO - A - B
 INTRO - B - Fine

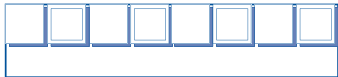
Melodija:

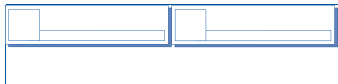
© Copyright 1997 Fox Film Music Corporation/TCF Music Publishing Incorporated (62.5%), USA/Universal Music Publishing Limited (37.5%)
 (Administered in Germany by Universal Music Publ. GmbH).
 All Rights Reserved. International Copyright Secured.
 Used by permission of Music Sales Limited.

Ritma karte (Ritma kartes instrukcijas skatīt 46. lpp.)

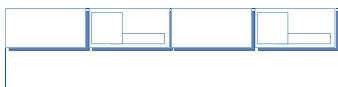
Klavieres

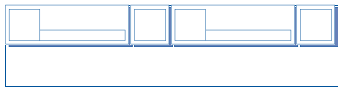
Sintezators

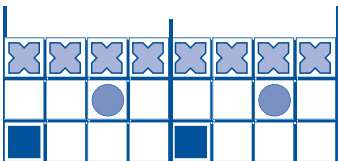
Ģitāra

Basģitāra

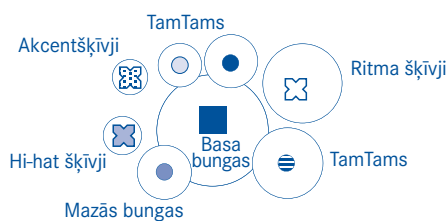
Bungas

Hi-hat šķīvji

Mazās bungas

Basa bungas

Aranžējums sintezatoram vai stīgu instrumentiem:

C G F G

Melodija dziesmas ievadam:

Am G F G

Am G F G

Autortiesības uz figūrnotīm © Kaarlo Uusitalo, 1996
Autortiesības uz figūrošu pierakstu © Markku Kaikkonen un Kaarlo Uusitalo, 1998

“Mūzika visiem” – DVD

Kā pielikums šai grāmatai veidota mācību īsfilma “Mūzika visiem”. Tajā iekļauta informācija par projektu un materiāli no vairākiem projekta pasākumiem – semināriem un meistarklasēm.

Īsfilma uzņemta visās projekta “Mūzika visiem. Mūzikas izglītības pieejamības uzlabošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām” partneru valstīs, un tā iekļauta grāmatā, lai tās lietotājiem dotu arī vizuālus un audiālus iespaidus.

Filmā ir redzami piemēri, kā praktiskajā darbā izmantojamas vairākas no grāmatā ievietotajām dziesmām. Tādējādi var gūt dažādas idejas darbam ar audzēkņiem ar īpašām vajadzībām. Vērot reālu darbu ar skolēniem vienmēr ir īpaša pieredze. Tā dod iespēju izjust muzicēšanas atmosfēru, spēlētprieku un atklāj, cik daudz prieka mūzika var dot.

Filmā iekļautas sešas dziesmas: sākot no pavisam vienkāršām bērnu dziesmām līdz pat sarežģītām dziesmām un aranžējumiem, kas ir pa spēkam pieredzējušākiem mūziķiem. Piemēros var redzēt gan ritma un dejas elementus, gan arī improvizācijas uzdevumus. Mūziķi, kuri redzami filmā, ir dažāda vecuma, un atšķirīgas ir arī viņu instrumenta spēles prasmes.

1. Ievads
 - par projektu.
2. Ritms
 - ritma vingrinājums un pedagoģiskā dziesma “Kusties līdzi” (grāmatā – 42. lpp.).
3. Deja un kustība
 - dejošana dziesmas *Mere Pidu* (“Jūras svētki”) pavadījumā (grāmatā – 44. lpp.).
4. Dziedāšana
 - sena igauņu rūnu dziesma “Riti, riti” (grāmatā – 26. lpp.).
5. Muzikāla rotaļa
 - latviešu tautasdziesma “Jājam, jājam” un ritma vingrinājumi maziem bērniem (grāmatā – 38. lpp.).
6. Ansambļa spēle
 - darbs ar ansambli un M. Brauna dziesma “Mammu, es gribu” (grāmatā – 54. lpp.).
7. Muzicēšana grupā
 - ieteikumi kā grupā spēlēt *The Beatles* dziesmu *Obladi Oblada* (grāmatā – 48. lpp.).
8. Noslēgums
 - “Mūzika visiem”.

DVD ir somu kompānijas *Kala Productions* (www.kalaproductions) produkts. Filmas producents un režisors Kārle Lahdenpē (*Kaarle Lahdenpää*), filmējis un montējis Jusi Melings (*Jussi Melling*).

Piezīmes

Mūzika visiem

Muzicēt ir tiešām prieks. Katrs var baudīt mūziku – klausoties, dziedot, dejojot vai spēlējot kādu mūzikas instrumentu. Bet daudzi gribētu iemācīties vairāk. Tāpēc ir svarīgi, lai visiem, arī cilvēkiem ar īpašām izglītības vajadzībām, tiktu nodrošināta iespēja saņemt muzikālu izglītību. “Mūzikas skolotāja rokasgrāmata. Speciālā izglītība” ir labs palīgs mūzikas skolotājiem, kuri strādā ar audzēkņiem ar īpašām vajadzībām.

Šī grāmata ir daļa no projekta “Mūzika visiem. Mūzikas izglītības pieejamības uzlabošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām”, kuru atbalsta Eiropas Savienības Centrālās Baltijas jūras reģiona INTERREG IV A programma 2007. – 2013. gadam. Projekta partneri ir Rīgas Domes Izglītības, kultūras un sporta departaments no Latvijas, *Tolaram* fonds no Igaunijas un Speciālās mūzikas izglītības centrs *Resonaari* no Somijas.

“Mūzikas skolotāja rokasgrāmata. Speciālā izglītība” saturs:

1. daļa – Projekts

- projekts “Mūzika visiem. Mūzikas izglītības pieejamības uzlabošana cilvēkiem ar īpašām vajadzībām” un projekta partneri

2. daļa – Speciālā mūzikas izglītība

- ekspertu viedoklis: raksts “Speciālā mūzikas izglītība rada vienlīdzīgas iespējas”
- situācija speciālās izglītības jomā visās projekta partneru valstīs
- veiksmes stāsti

3. daļa – Dziesmas

- tautasdziesmas
- bērnu dziesmas
- pedagoģiskās dziesmas
- populārās dziesmas

Grāmatai pievienota mācību īsfilma “Mūzika visiem”. Tajā iekļauta informācija par projektu, video no vairākiem projekta pasākumiem, semināriem un meistarklasēm, kā arī nodarbību materiāli, kuros vērojams pedagoģiskais darbs ar audzēkņiem ar speciālām izglītības vajadzībām.